

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VONATON:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

5-hasábos pont sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitási sor 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 157.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1902.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Stauber József.

Péntek, június 20.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezércikk: A „részeses pópa.”

A képviselőház ülése.

A logyasztási szövetkezetek és a kivándorlási kongresszus.

A főrendiház ülése.

A kereskedők adó-bajai.

Az aradi textil-gyár ügye.

A kapitány ur csillagai.

Albert szász király meghalt.

Az aradi orvosok és a fogtechnikusok ügye.

Az aradi lelencház építése.

Japán tudós Aradon.

A színházi-bizottság Pálmaynál.

Az utolsó árverés.

Tanner Lajos lemondása.

A meggyilkolt aggastyán.

Gyújtogatás az esküdtársak előtt.

Tárca: Londoni levél. Írta: Szathmáry Károly.

Regény-Csarnok: Hipnózis. Írta: Hardy I. D.

A „részeses pópa.”

Arad, június 19.

A főrendiház mai ülésén rendkívül le-sújtó bírálatot mondtak Mangra Vazul-ról. a múlt héten megválasztott aradi román püspökről. A kemény kritika egy interpelláció keretében történt, melyet Széll Kálmán miniszterelnökhöz, mint a kormány fejéhez intézett Eszterházy János gróf.

A gróf tiltakozott az ellen, hogy Mangra Vazul helyet foglaljon a főrendek között, amennyiben püspökké választása megerősítést nyerne. Mangrát — ugymond — Romániában csak *részeses pópának* nevezték és utcai botrányai voltak neki. Ilyen ember, a kinek csupa botrány a múltja, botrány a magánélete, nem való Magyarországon első törvényhozó testületébe, a főrendek közé.

A főrendek általános helyesléssel kísérték a felszólalást. Ez az előleges boykott immár meggyőzheti a kormányelnöket arról, hogy Mangra Vazul felterjesztése *erkölcsi lehetetlenség*.

A kit így leszólnak, a kit részeses pópának, magyarellenés agitátornak neveznek egész nyíltan a főrendek összessége előtt, az az ember nem lehet püspök, nem lehet egy nagy egyházmegye vezére s mint ilyen nem lehet állása után hivatalból tagja a főrendiháznak, ennek a fényes testületnek sem, mely az ország legkiválóbb férfait, a születés, az ész és a szellem honorációjait egyesíti.

A szenzációs interpelláció a folyó ügyek elintézése után hangzott el. Felállott Eszterházy János gróf és az aradi püspök-választás révén tiltakozott az ellen, hogy Mangra Vazul helyet foglaljon a főrendek közt.

Miután ismertette Mangra magyarellenés működését, a memorandistákkal való szereplését és azokat az utcai botrányokat, a melyeknek központja volt, felemlíti, hogy Mangra, ha választását megerősítik, itt fog helyet foglalni a magyar főrendek sorában. Meggyőződése az, hogy Mangrát, ki ellen erkölcsi és nemzeti szempontból súlyos és alapos vádak emeltek, *nem szabad megerősíteni*. Mangrát, a magyarellenés agitátort, még Romániában sem becsülik. Ott úgy beszélnek róla, mint a „részeses pópáról”, a kinek utcai botrányai voltak.

Kérdi, hajlandó-e a vallás- és közoktatásügyi miniszter abból a szempontból is elbírálni Mangra megválasztását, hogy abban az esetben, ha püspöki méltóságá-

ban megerősítik, tagja lesz a magyar főrendiháznak is?

Kérdezi a miniszterelnököt, hajlandó-e a Mangra Vazul ellen felhozott vádakát megvizsgálni, a metropolita információi és magán értesülései alapján meggyőződést szerezni arról, hogy a vádak alaposak-e?

Hajlandó-e az ügyet a főrendiház elé terjeszteni, mielőtt Mangra Vazult legfelsőbb megerősítés végett Ő felségéhez felterjeszti.

Kérdi végül, mit fog tenni a miniszterelnök, hogy a király Mangra Vazul választását *meg ne erősítse*?

Az interpellációt kiadták a miniszterelnöknek, ki egyik közelebbi ülésen fog arra válaszolni.

Megemlítjük ezzel kapcsolatban, hogy már Mangra hivei sem igen biznak abban, hogy a püspöki zsinat Mangrát kánonilag kvalifikálhassa. Most tehát új akcióra készülnek.

Hírlik, hogy ha Mangra nem kap királyi megerősítést, leszavaznak — Csorogár Romuluszra, az aradi román egyházmegye tanfelügyelőjére, ki csak nem rég lett Mangra kegyelméből kalugyer s a ki szivvel-lélekkel a tulzókkal tart. Megválasztják tehát Csorogárt, vagy akárki mást, csak hogy *Hamsca* ne legyen a püspök.

Más forrás szerint Mangra elejtése esetében a zsinat tulzó tagjai *Musza* Filaret karánsebesi püspöki vikáriust választják meg. Ezt állítólag Mangra bizalmas emberei már a püspök-választást megelőző napon elhatározták.

A főrendiház mai ülésén történt interpelláció bizonyára hamarosan tisztázn

TARCA

Londoni levél.

(Barátságos házigazdák. — Kép az utcáról. — Vendéglői árak. — Kozmopolita társaság. — Élet a szállodákban. — A Boarding house lakói. — Miért nősiúnek a férfiak? — A piszkos külváros. — Koronázási előkészületek. — Drágaság Londonban. — Félelem a tömegtől.)

— Az Aradi Közlöny-nek írta: —

Szathmáry Károly.

London, június közepén.

Régen volt, talán igaz sem volt, hogy valamikor az utazó embert a kapuban szíves szóval fogadták, hogy a tulajdonos jó maga érdeklődött a szálló vendégei iránt, igényeiket a legjobb szándékkal elégítve ki. Ma, ha keletre nyugatra megyünk a szállodák szempontjából nézve a dolgot, mindig nagyobb s nagyobb bérkaszányákat találunk, egyik jobban tömve, mint a másik s tényleg lehetetlen, hogy a vendégek minden igénye ki legyen elégítve.

Ha azonban az embernek szerencséje van s utitársai közt olyanokra akad, kik a helyi viszonyokkal jobban ismerősek lévén, élvezetig az embert egy-egy csendesebb utcában fekvő barátságos, ódon szállóba, úgy azt a kényelmet mit itt talál, a modern helyeken megfizetni nem is bírja. Reggel a gazda maga kínálja meg egy kis papramorgóval, s az étkezést ille-

tőleg, úgy rendelkezhet, mintha otthon volna. Németország egyes városaiban bukkann az ember egy egy ily oázisra, Belgiumban s Franciaországban már ritkábban, habár itt kedélyesebbek az emberek; a zajgó boulevardok s ezek fényes kávéházai s hoteljaitól csak pár lépésnyire oly kedves s barátságos szállóra akad az ember, hogy észre sem veszi, hogy idegen helyen van.

Eléggé beléköstölve a kontinensen az említett ritkaságokon kívül a 20-ik század etipikus fészkeibe, előre látható aggodalommal készültem hosszabb londoni tartózkodásomra. A „Charing-Cross” állomáson érkezve meg, a közvetlenül a vasuti kocsik mellett várakozó két kerekű „hansom cab”-t; felpakolodva átvirgódunk a „Strand”, majd az „Oxford str.” színté egy pillanatra sem szűnő emberáradatán s ime a legélénkebb utcákról egy fordulat után a „British Museum” csendes, méltóságteljes környékére jutottunk. Üzleteknek e jóformán zajtalan utcákban se híre se hamva, mintha a nappaliban zajongó vendégereg között a nálószoba csendjébe léptünk volna. A „boarding house” „hal”-jában a tulajdonosnő, egy kedves angol asszony, fogadott, s mindjárt az első pillanatban egy nagy család kedves körében voltam.

Érdekes negyede e rész Londonnak; a „bloombsbury boarders”. Az „Euston road”-tól a „New-Oxford str.”-ig, a „Tottenham Court-ro-

ad”-tól a „Gray’s Inn-road”-ig, a „boarding house”-ok száma szinte végtelen. Tíz ház közül legalább kilenc ily célra szolgál s az öreges „dame”, a frakkos német pincér, s a fehértényes francia szobalány egy ily házból sem hiányzik. „A Guilford str.” — a legkedveltebb, más utcában többnyire amerikaiakat találunk, ez pedig drágább a másikonál, s így változatoság van bőven.

Egy magános ember egy font (24 korona) illetőleg egy házaspár 30 silling (36 korona) től kezdve nyerhet hetenkint ily helyeken ellátást, de az átlag jobb helyeken egy nő 25 s. (30 korona), egy férfi heti 30 sillingen alól nem nyerhet megfelelőt, de i ényeinek megfelelően heti 4—5 fontig (100—120 korona) válogathat. Ami a kényelmet illeti az van olyan, mint egy jó hotelban, s a földszint ebédlője, az emeleti „drawing room” (nappali) s dohányzó a szokott időben egyesíti a vegyes társaságot. Ily módon, úgy a vendég, mint a tulajdonos jól jár, mert a megfelelő életmódot valamire való hotelban egy kisebb család, melynek legalább évi 800—1000 (20,000—24.000 korona) jövedelme nincs, egyáltalán nem folytathat, viszont a tulajdonosok legtöbbje, mint gazdag ember vonul nyugalomba.

Amilyen kozmopolita társaságot az ember itt talál, az maga is felel egy élvezettel. Legalább egy féltaucat különböző nemzet fiait hozza össze az est-ebédre hívó „tam-tam”; ezek kö-

fogja a helyzetet. A további fejlemények elé feszült érdeklődéssel néz a magyar közvélemény, melynek immár minden fóruma és minden faktora leszámolt Mangra Vazullal.

A közigazgatás egyszerűsítése. Budapestről táviratozza tudósítónk: A közigazgatási ankét Széll Kálmán miniszterelnök elnöklésével ma megkezdte a gyámügyi ügyviteli szabályzat tárgyalását. A miniszterelnök köszönetet mondott a jelenlevőknek s kérte, hogy a további általános vitát mellőzve, a részletek megbeszélésével igyekezzenek az ügyet előbbre vinni.

A temesvári mandátum. A kir. Kuria első választási tanácsában ma délben hirdettek ítéletet a Lendl Adolf temesvári mandátuma ellen beadott petíció dolgában. A Kuria a kérvényt elutasította, mert a Kuria a vizsgálat adataival nem látta bizonyítottan azt, hogy a képviselő tudtával és beleegyezésével a helybeli takarékpénztárak pressziót gyakoroltak volna a választókra Lendl érdekében. A Kuria a kérvényezőket 3550 korona költség fizetésére kötelezte.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, június 19.

Ma hirtelen, váratlanul befejezték a népfelkelési vitát. A függetlenségi párt is belátta, hogy komoly érdeket nem lehet szembeállítani olyan javaslattal, amely éppen a humanitás érdekében gondoskodik a népfelkelőkről. Éppen ezért az ellenzéki szónokok délben le is töröltették nevüket.

Előbb azonban még egy homéri jelenet játszódott le. Bakó József bevágott egy általa készített bűköltömenyt, amelynek refrénjét óriási hahota között az egész Ház vele együtt szavalta el.

Fejérváry miniszter röviden és elmésen vágott vissza az ellene támadókra, mire a javaslatot letárgyalták.

Szünet után a Bega-csatorna került napirendre.

Részletes tudósításunk itt következik.

Elnöki bejelentések.

Elnök: Apponyi Albert gróf.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Fejérváry Géza báró és Darányi Ignác miniszterek.

Elnök bemutatja Kolozsvár város feliratát a felállítandó gazdasági főiskolának Kolozsvárra leendő helyezése iránt.

A Ház harmadszor is megszavazta az állami számvéviszéről szóló javaslatot.

Láng Lajos kereskedelmi miniszter törvényjavaslatot nyújt be az ország némely vidékein elrendelendő közmunkálatok tárgyában.

Elnök jelenti, hogy Molnár Józsiás a székely arányosítási munkák dolgában sürgős interpellációt jelentett be.

A t. Ház szavai.

Bakó József a népfelkelők fegyverei tárgyalásánál tiltakozik az ellen, hogy most már ismét 5 milliót költsenek katonai célokra. A hadsereg számára mindig van pénz, de ha a szegény néptanítók fizetésének javítását kéri, akkor nincs pénz, de fegyverre van. Szegény magyar népem, akik kormánypárti képviselőt küldtek a képviselőházba, de be is tudták kötni a szemeteket. (Derűtség.) Kérték a kereskedelmi minisztert, hogy a tanítóknak nyárra szabadjegyeket adjon, de a miniszter azt mondta, hogy nincs pénz. Fegyverre pedig van. Szegény magyar népem, akik kormánypárti képviselőt küldtek a képviselőházba, de be is tudták kötni a szemeteket! (Általános zajos derűtség.)

Ugyanily szólammal kísérte Bakó a közegészségügy előmozdítására kért összegek megtagadását és mindenfelét, a mire a szónok szerint az országnak nincs pénze, de fegyvere van. Ugy, hogy az egész Ház minden passzusnál óriási kacagás közepette ismételte a refrént:

— Szegény magyar népem, a kik kormánypárti képviselőt küldtek az országba, de be is tudták kötni a szemeteket!

Végül kijelentette Bakó, hogy puskára egy garast sem szavaz meg.

A javaslat ellen.

Tóth János szintén tiltakozik a teheremelés ellen. A katonai célokra való újabb megterhelést nemzetellenesnek tartja. A törvény értelmében a népfelkelést csupán védelemre és a végveszélyben szabad felhasználni, de a katonai vezetés a népfelkelésben a katonai létszám emelését látja, ellentétben a törvénnyel, úgy, hogy háború esetén a népfelkelőket a közös hadsereg soraiba akarják beállítani. Ez a törvény kijátszása, és ez ellen tiltakozunk, mert az egész önkény!

Fejérváry báró honv. miniszter: A törvény szerint.

Tóth János: A törvény ellenére. A javaslatot, mint a mely különben is tetemes megterhelést jelent, nem fogadják el.

Gabányi Miklós: Katonai célokra nem fogad el semmit s a javaslatot visszautasítja.

Elnök, miután többen törölték magukat, a vitát bezárta.

A miniszter beszéde.

Fejérváry Géza báró honv. miniszter: Európa államai az utóbbi évtizedek alatt óriási áldozatokat hoztak a védelemre és a harcképesség emelésére, különösen pedig siettek hadseregeiket modern fegyverekkel ellátni. O 16 évig várt arra, hogy a népfelkelőket fegyverekkel lássa el; csak azért várt, hogy a nemzetet meg ne terhelje. De tovább már nem várhatott.

Barabás Béla: Lesz háború?

Fejérváry miniszter: Lesz, vagy lehet. Most béke van és a külügyminiszterek ezt hangsúlyozzák, de a hadseregnek mindig harckésznek kell lennie. Moltke szerint pedig a háborúhoz pénz és pénz kell! Ha pedig az utolsó percben rendelik meg a fegyvereket, akkor a míg azok elkészülnek, már régen megverték bennünket. (Derűtség.) Jól tudja ezt a függetlenségi párt is, de azért csap lármát, mert a szünet előtt egy kis görögtűzre volt szüksége. (Derűtség.)

Rákossi Viktor: A népfelkelők már régen künn vannak Amerikában!

Fejérváry miniszter emlékeztet a fegyvergyári vitára. Akkor nem fogadhatta el a magyar fegyvergyár puskáit, mert rosszak voltak és nem akarta a honvédséget rossz fegyverekkel ellátni. A gyár megbukott. Most van ismét fegyvergyárunk, a mely jó fegyvereket készít és ennek a gyárnak foglalkoztatásával a magyar ipart is támogatjuk. Miután a hazaáruló címét már régen megszokta, egyéb észrevételekre nem reflektál, hanem kéri a javaslat elfogadását. (Zajos helyeslés jobbról.)

A Ház ezután általánosságban és részleteiben is elfogadta a javaslatot.

A Bega-csatorna.

Szünet után következett a temes-bega csatorna tárgyalása.

Novák József előadó elfogadásra ajánlja a Bega-csatornának a temes-begavölgyi vízszabályozó társulat ármentesítése érdekében is szükséges rendezéséről szóló törvényjavaslatot.

Major Ferenc pártolja a javaslatot, mert az ártéri birtokosok anomáliáinak megszüntetését vagy legalább is csökkentését idézi elő.

Hieronimi Károly vázolja a hajózási utak kiépítésének nagy fontosságát. Ezt belátta a francia kormány is, mely nagy hajózási utakat létesített s itt a gyakorlat azt bizonyította, hogy azok a vasutak fizetik ki leginkább magukat, melyek a hajóutak mellett vannak. Nálunk is helyesebb volna, ha az anyagszállítások egy részét az olcsóbb víziutakra, a hajózással lehetne bízni, mert a hajókon való szállítás egy harmadrészebe kerül és így közgazdasági érdekeinket mozdítaná elő. Nem tartja helyes gazdálkodásnak a drága vicinális vasutak építését, e helyett inkább a hajóutak kiépítését sürgeti minden irányban. A javaslatot különben elfogadják. (Élénk helyeslés.)

zött a vékony pénzü hindu jogász, a német utazó, az ausztrálai kereskedő, az amerikai mama a lányával, kit valamely hajóorvos jegyzett el, a németországi telelőből hazatérő gazdag amerikaiak, a vizsgáznai jött falusi gentleman stb, ritkán hiányoznak. A tanulmányuton levő japán, a pár heti szabadságát „toron”-ban töltő katonatiszt szellemes társaságot a nyujtanak, nem úgy a mogorva német, kinek firtó-képessége iránt a „land-lady” bizonyos előítélettel van.

Az asztalnál egy kanadai lelkész s egy afrikai gyémánt kereskedő voltak legérdekesebb szomszédaim, nem számítva egy ifjú házaspárt mely a küzdelmes élet legején a „boarding house”-ban húzódott meg. Nagyon sokan ezek között 4—6 hónapot is töltenek egy-egy helyen. Ugyanis az „old country” fiai szerteszét a nagyvilágban keresve meg kenyerőket, 6—12 havi szabadságidejüket, melyre egész illetőleg félfizetést s ingyen hajójegyet kapnak, okvetlenül a régi honban, vagy éppen Londonban töltik.

Egész kis világ ez a maga klickjeivel, kellemes s kellemetlen oldalával. Jaj annak az idegennnek, ki önzetlen véleményét háború vagy más, ily angol „nebánt-virág”-ról kimeri mondani. Inkább elhalgatja a társaság egy amerikaiának igazán tengeren túli meséit, vagy a fiatal újságíró politikai tanácsait. Mindez jó volna csak ha beteg vagy, vagy barátaid jönnek! A magán szobáskában bajos a szórakozás s így a közös szobába kell vonulni. A külföldinek szokatlan

is egykissé, de az idevaló észre sem veszi, hogy más is van a szobában, s midőn a kellemes nyári estén a társaság kitelepszik az erkélyre s egy-egy szomszédos házból ének vagy gitár hallik, romantikussá válik a lég s élvezzük a jelent.

A magánosan élő nők s férfiak legnagyobb része, azok kevés kivételével, kik nagyonis bőviben vannak az anyagiaknak, ily „boarding house”-ben lakik. De mit is csinálhat más egyebet! A szálloda roppant luksusa, úgy az éttermek a mi viszonyainknak megfelelő lakások „flat”-ok méreg drágák, s így az egymagában álló nem bérelhet ki egy egész házat, kénytelen hódolni a kényszerűségnek; talán ez is az oka, hogy aránylag oly sokan nősülnek a férfiak között.

Kijebb a külvárosok, mint South Kensington, Hampstead, Stratford stb. szintén tömve ily házakkal. Természetesen itt sokkal olcsóbb az élet, s a kis kétmeletes házak kettő-kettő egybeépítve, kertjeikkel kedves látványt nyujtanak. Itt már van némi színe a házaknak, mert odabenn minden fekete, piszkos, s ha a külsőről itélnék meg a lakásokat, rossz s hamis véleményt mondanánk. Csupa téglafalak tátonganak jobbra s balra, s szinte fellélekzik az ember, midőn egy-egy „square”-re ér; e kis zöld tereken van ám élet s a szomszédos házaknak nemcsak friss levegőt, hanem kellemes tennisz, croquet s labdázó helyet nyujt: a város kellő közepén.

Most kezdik szövetkezeti uton megoldani a nehéz lakás kérdést, hogy oly fiatal leányok s férfiaknak, kik heti 1 font 24 korona keresetből kénytelenek megélni, kellemes lakást, ellátást s a társas élet némi szórakozásait nyujtsák. Nemes emberbarátok, mint mr. Quinton lord Rowton megoldották e nehéz feladatot s a nemes példa már csak követésre szorul.

Londonban a lakás-kérdés kényelmes s előnyös megoldása mindig ad némi gondot, de most a koronázás alkalmával jóformán minden a fejetejére állt. Ha a reményekből nem is ítélünk, — mert bizonyos, hogy annyi látogató ugye jön ez ötvilágész metropolisába, mint a mennyit a szállótulajdonosok várnak, de mindazonáltal a beözönlő tömeg roppant nagy lesz. Félmillió helyet jegyeztek már is elő a koronázási menet utvonálán felállított tribünökre; e szömből alig 150.000 esik Londonra, s több mint 130.000 Amerikából kelt. Önkéntelenül is kérdezi az ember, hol fog aludni ez a tömegtelen emberiség? Bizonyos, hogy a „londoni rokon”-oknak roppant keltük van, s ritka ház lesz egy tucat vendég nélkül. Az idegenek azonban, még pedig tíz-huszszer nagyobb számmal mint a leglátogatottabb idényben, szállóra szorulnak.

A szobák árai, kivált azoké, melyek a menet utvonálára esnek, hallatlanul felszöktek. sőt már alig kaphatók. Valamire való szállóban 10—25 font (250—600 korona) az ára 1—2 szobának 1 hétre a koronázást megelőzőleg, a

Kossuth Ferenc szintén örömmel fogadja el a javaslatot, mire a vitát bezárták.

Darányi Ignác miniszter köszönetet mond a szíves fogadtatásért és kijelenti, hogy a kormány nem adta fel a becskerek-temesvári Begavonal hajózhatóvá tételét, csak az időt nem tudja még, hogy mikor kezdhetik meg az építkezést. Erre a javaslatot elfogadták általánosságban és részleteiben.

Elnök javaslatára holnap d. e. 11 órakor harminczsori szavazás lesz a javaslatnak.

Molnár Jósias tett még sürgős interpellációt a Székelyföld érdekében, mire Plósz miniszter megnyugtató választ adott s ezzel az ülés véget ért.

TÁVIRATOK.

Kihallgatás a királynál.

Bécs, jun. 19. A király ma az általános kihallgatások során többek között Festetics Taszilo gróf titkos tanácsost, továbbá egy budapesti küldöttséget, a melynek tagjai Szalay Imre miniszteri tanácsos, a Nemzeti Múzeum igazgatója és Radisics Jenő, az Iparművészeti Múzeum igazgatója, és Györgyi Árpád udvari- és állami levéltárost fogadta.

Békekötés után.

London, jun. 19. Ritchie belügyminiszter tegnap Croydonban beszédet mondott, a melyben azt hangoztatta, hogy Anglia eddigi ellenségei olyan bámulatraméltó magatartást tanúsítottak, hogy a kormány a dél-afrikai csapatok nagy részének visszahívására készül.

Pretória, jun. 19. Calvinianál 600 ember, nagybárra fokföldi lázadó, megadta magát. Eddig összesen 18,400 ember tette le a fegyvert.

A fogyasztási szövetkezetek és a kivándorlási kongresszus.

(Egy határozati javaslat sorsa.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 19.

Mai számunkban megemlékeztünk Laehne Hugónak, az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület igazgatójának a délvidéki kivándorlási kongresszus elé a fogyasztási szövetkezetek ügyében terjesztett határozati javaslatáról, a mely irányzatában gyanúsítást és támadást tartalmazott a szatócok és a kereskedők ellen. A kongresszus előkészítő bizottsága tegnapi ülésén

koronázás hetében pedig az említettek legalább kétszerese. A koronázás napjára pedig 30—45 fonttal (720—1100 korona) foglaltak le egy-egy szobát; az étkezést illetőleg pedig akár benn vannak vagy sem a vendégek, megkell fizetni. Tényleg, tele legyen a zsebe annak jó féle aranyakkal, ki részt akar venni a látnivalókból. A tribün ülések úgy kellnek, mintha ingyen adnák, pedig 1 font (24 korona) — on alulszóba sem állnak segy-egy jobb helyet 20 fontra (480 korona) taksálnak. Pedig majdmeg is kell szenvedni a látottakért. A menet megérkezte előtt legalább négy-öt órával megkezdődik a tömeg uralma, s jaj annak, a ki belekerül az eleven emberáradatba. Jómagamnak csak egyszer volt részem ilyen mulatságban: Párisban a július 14-iki nemzeti ünnep alkalmával, de elég volt mindenkorra. A „Rue de Rivoli”-be este 10 órakor beszorultam s éjjeli fél 2-ig élveztem a párisiak kellemetlen ökleit. Nem tudom egy csata különb jeleneteket produkál-e, mint mikor az ember körül jobbra-balra ájuldoznak s kétségbeesett küzdelem folyik egy kis levegőért.

A tolongástól való félelem sokakat otthon maraszt a június 26-iki ünnepségektől, s ezek egy része a 28-án Spitheadnél tartandó hadi hajó parádéra megy s e két-három napi kiránduláson legalább 12—25 font (250—600 korona) csekély költségen győződik meg a brit oroszán karmairól.

foglalkozott ezzel a határozati javaslattal és Kulinyi Zsigmond, a szegedi kereskedelmi és iparkamara titkárának indítványára annak harcias élet elvette.

Az előkészítő bizottság ülésén Kulinyi Zsigmond hosszabb felszólalás keretében kérte a rendező-bizottságot, közöltessenek a kamarákkal is a kongresszusra vonatkozó kérdőpontok. Kölcsönös egyetértéssel eliminálhatók lennének bizonyos tendenciák, melyeknek jogosultságuk és helyük nincs. Ez kifejezésre jut az egyik javaslatban, mely a falusi kereskedők ellen irányul. Kívánja, hogy az összes kereseti osztályok érdekeit kiegyenlítő irányban tereltessek a kongresszus tanácskozása úgy ebben, mint a többi kérdésben.

Laehne Hugó kijelentette, hogy a fogyasztási szövetkezetekre vonatkozó határozati javaslatát megfelelően módosítani fogja.

Később, a kongresszus ügyrendjének tárgyalása során is élénk vita keletkezett az említett határozati javaslat fölött. Az agresszív jellegű javaslatot maga az előadó módosította, kihagyva abból a szatócok ellen irányuló élt; Kulinyi, Blaskovics, Rubinek, Gorove, Szana és br. Sztojánovics felszólalására a javaslatot némi módosításokkal szintén elfogadták.

Hogy a módosításokkal milyen lett a határozati javaslat, azt nem tudjuk, de bizonyára jellemzőek arra a Temesvári Zeitungnak ezen sorai, a melyeket a tudósításhoz fűz: „Különösen örömdetesnek találjuk, hogy sikerült azokat az árnyalatokat kiküszöbölni, melyek alkalmasak lettek volna, hogy az egész mozgalomnak kizárólag agrárius jelleget adjanak, holott általános a tudat, hogy a kivándorlás a szociális és kulturális területeket, valamint az ipari és kereskedelmi érdekeket is a legérzékenyebben sújtja.”

A főrendiház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, június 19.

A főrendiház ma délelőtt 11 órakor Csáky Albin gróf elnöklése alatt ülést tartott, melynek napirendje előtt az elnök Vécsey József báró, Pável Mihály püspök és Hunyady Imre gróf főrendek haláláról emlékezett meg kegyeletos szavakkal.

Ezután az igazoló bizottság jelentése alapján kiigazították a főrendek névsorát, amennyiben a censusát vesztett Draskovich Endrét törölték és Vay Adám grófot folytatólágonas főlvettk a főrendek közé.

A mentelmi bizottság jelentése alapján felfüggesztették Odescalchy Géza herceg mentelmi jogát, akit a bíróság párviadal vétsége miatt kívánt megbüntetni.

Majd fölolvasták Apponyi Albert grófnak, a képviselőház elnökének átiratát, mely az új országház karban tartására vonatkozott. Ez ellen Zichy Nándor gróf némi kifogást emelt, de Csáky Albin gróf elnök indítványára a főrendek a jelentést tudomásul vették, mire az interpellációkra tértek át.

A főrendek ezután minden további vita nélkül általánosságban és részleteiben elfogadták az 1893. évi IV. t.-c. 14 pontjának kiegészítéséről és a soproni házadómentességről szóló törvényjavaslatokat.

A műegyetem felépítéséről szóló javaslatnál Zichy Nándor gróf örömmel állapította meg, hogy a magyar elem ma mind sürűbben keresi föl a mérnöki pályát. A mai nehéz gazdasági helyzetben azonban nem tartja indokoltnak azt, hogy ilyen nagy költségekbe verjük magunkat. Kifogásai azonban csak elvi jelentőségűek, mert a javaslatot elfogadja, csupán a

miniszter figyelmét hívja fel a legnagyobb takarékosagra.

Wlassics Gyula miniszter rövid felszólalása után a főrendek a javaslatot úgy általánosságban, mint részleteiben elfogadták.

Az elnök fölolvastatta a gazdasági bizottságnak a gazdasági munkás és cselédpénztárrakra vonatkozó jelentését, mire a főrendek a javaslatot általánosságban, mint részleteiben vita nélkül fogadták el.

Végül még a közönségi zárszámadásokra vonatkozó jelentést vették tudomásul, illetve fogadták el a főrendek és ezzel az ülés véget ért.

A kereskedők adó-bajai.

— Nyílt levél B e k e Károly pénzügyigazgatóhoz. —

Arad, június 19.

Nem a szokásos adó-panaszokkal jövünk a pénzügyigazgató urhoz. Nem azt akarjuk ismételtén felróni, hogy a kereskedő sokkal nagyobb, és méltánytalanabb adóalapon van megterhelve, mint például a diplomás osztályok. Egy speciális sérelemről van szó, a melynek jogtalan volta szinte szembeötlő, mindazonáltal a kereskedők, főként azoknak, a kik viszontárúsítóknak adnak el, tömördek zaklatásban igazságtalan megterhelésben van részük e miatt.

Ez az anomália a tőkekamat-adó kivétele körül történik.

A kereskedők, hogy a hitelben eladott áruk ellenértékét valamiképp biztosítsák: az adós ingatlanán biztosítéki okirat alapján betábláztatják követelésüket, vagy az adóst esetleg perlik s ez esetben váltó vagy könyvkivonat alapján ingatlanára előjegyzést eszközöltetnek. A pénzügyigazgatóság minden ilyen esetben a hitelezőre tőke kamat adót vet ki, ami a legnagyobb jogtalanság, mert egy azon alany után kétszer vetnek ki adót.

A hitelező a kötött üzletekért megfizeti a harmad osztályu kereseti adót, s most még tőkekamat-adót is vetnek kirá; holott az önként érthető, hogy a kereskedő üzletfelének nem pénzt ad kölcsön, hanem árut ad hitelbe, s örül, ha azért a pénzt megkapja. Ugy hallottam, különben van is egy rendelet, hogy az ilyen betáblázott dolgokra tőkekamat-adó ki nem vehető, de a kereskedők eddig nem élvezték ezen rendelet kellemes oldalát.

A pénzügyigazgatóság tőkekamat-adó-osztálya, midőn a telekkönyvi végzést megkapja, hogy X. Y. javára ennyi és ennyi lett bekebelezve, utána is jár annak, hogy milyen alapon lett ezen összeg betáblázva, de ebben az eljárásban, a mint eddig történt, nem volt köszönet. A pénzügyigazgatóság csak az adóst hallgatja ki. Az adókezelő közeg azt kérdi tőle, tartozol te X. Y. kereskedőnek ennyivel és ennyivel? Az adós be is ismeri azt, de azt már elfelejtik megkérdezni az illetőtől, hogy: „áruért tartozol, vagy pénzért?” Mert akkor azonnal tiszta volna a helyzet.

En tehát, több kereskedő társam nevében is, azon kérelemmel járulok az igen tisztelt pénzügyigazgató urhoz, hogy közegeinek hagyja meg, hogy minden ilyen eset alkalmával a hitelezőt is meg kell hallgatni, aki a rá vonatkozó okmányokkal bizonyíthassa, hogy a követelés áruhitelzésből eredt. Ez által maguk a közegek nagy halmaz munkától, a keres-

kedők pedig a jogtalan zaklatástól meglesznek kímélve.

Van még egy körülmény, amit nem hagyhatok megemlítés nélkül. Szép a hivatali buzgóság, de az egyforma mértékkel legyen mérve minden oldalon. A bekelezett végzésről azonnal tudomást vesznek a pénzügyigazgatóságnál, holott a törletről, a melyről éppen olyan végzést ad ki a telekkönyv, nem; igazság szerint erről is azonnal tudomást kellene venni, amit azonban nem volt alkalmunk eddig tapasztalni.

A napokban egy ily végzés került a kezembe, a követelés be lett táblázva 1898 februárban és törölve lett 1898 decemberben. Ezen tételre a pénzügyigazgatóság három év, hat hó és hét napra vetett ki tőke kamat adót. Meglepő precizitással számították ki; de vajjon honnét merítették ezt?

Egyforma mértéket kérünk! A kereskedő szinte egyik erős oszlopa az állam fentartásnak, nem méltányos, hogy az adófizetés körül speciális zaklatásokban legyen része.

A kereskedőket ért ezen sérelmeket a pénzügyigazgató urnak tudomására hozzuk. Reméljük, hogy utat és módot fog találni ezen anomália megszüntetésére.

Hegyi Albert.

SZINHÁZ ÉS IRODALOM.

A színház műsora:

Péntek: Tartuffe, vigjáték; Gringoire, színmű. Ivánffy Jenő vendégfellépéssel.

Szombat: Pillangó-kisasszony, dráma; Szenes legény, szenes leány, operette. Pálmay Ilka vendégfellépéssel.

Vasárnap: Este: Az izé, operette. Pálmay Ilka vendégfellépéssel.

Hétfő: Az izé, operette. Pálmay Ilka vendégfellépéssel.

Pillangó-kisasszony.

— Pálmay Ilka harmadik fellépése. —

A könnyelmű és örökké vidám muzsa hajlékában: a nyári színházban ma este szomorúságot árultak. Előadták a „Pillangó-kisasszony“-t *Madame Butterfly*-t, a címszerepben Pálmay Ilkával. A színház zsufolt, nincs talp alattnyi hely üres s a közönség hangulata forróbb, tüzesebb, mint akármelyik Pálmay-estén volt. S a zsufolt ház visszafojtott lélekzettel várja a függöny szétlebenését, várja Pálmay Ilkát s orkászzerű taps hangzik fel, hogy élnekelte első dalát, mely egy fehér virágról szól angol muzsikára. Es azután látjuk Pálmay Ilkát, amint művészies kedvességgel végigtipeg a színpadon égszínké japáni köntösben, mely pókhálószerű mousselinből készült és apró aranypikkelyekkel volt telehintve, ekzotikus japáni mintákkal telerajzolva.

Es eljátsza a bohém japáni leány tragédiáját jókedvvel és szomorúan. Nevet és sir a szívünk rajta, ezen a régi történeten, mely mindig új marad. Egyszerű és ártatlanul jószívű a kis japáni leány, aki szeret, megcsalódik és meghal. Nem több, nem kevesebb, talán nem is szomorubb a fehér virág hervadásánál, de olyan végtelenül megható. Ekzotikus tragédia a rózsabimbóról, amely felnő a maga ártatlanságában s amelyet egy ifjú, hogy a mezőkön csatangolt, meglátott és leszakított. A rózsza pedig meghal bimbó-korában. A nyílása szépség, a leszakítása gyönyörűség annak, aki leszakította. Mi megsirattuk a szépség pusztulását és nem örvendtünk a gyönyörködővel. Hiszen megrentották valaminket, fájlaljuk a veszteséget. Jómagamnak is összeszorult a szívem, úgy

megsajnálta azt a bohém virágot. Lehet, hogy reflex-mozgás volt a szívem összeszorulása. Belém nevelték az évszázadok, vagy megindított az asszonyok sirása a nézőtérén. Lehet az utóbbi is, de én haragosa vagyok az ifjunak, aki rózsát lát a mezőn és leszakítja, a férfinak, aki éhes a nő szépségére és elpusztítja.

Megrendült a lelkem a szépség szomorú sorsán. Micsoda tragikum is az, hogy az a szíromra tapadó gyöngy belepusztul a napsugár csókjába... Ebben a bájos kis bijouban: a Pillangó-kisasszony, címszerepében Pálmay Ilka ma megrikatta az aradi közönséget. Ez a művésznő ma csupa lélek és érzés volt, egy szerelemmel teli asszony, aki egész szívével játszta meg a boldogtalan japán-leány történetét. Könyet ejtve és könyet fakasztva. Akit a játszi életkedv virtuóz kifejezőjének mondtak, azt finom intuíciói elvezették oda, ahol a szubrett szívet hőssé avatja a boldogtalanság.

Abban a jelenetben mikor kis gyermekének énekel, magával ragadta a közönséget s könyeket csal mindenki szemében. Az a játék pedig, ami közvetlenül ezután következett, valóságos piteosz volt, utólráhetetlen plasztikával, festői atitűdökkel. Önkéntelenül tapsra kényszerült a kezünk s tapsoltunk abban a mámorban, amelynek hatása alatt a fenti érzélgős sorokat irtam.

Alakítása legkifejezőbb volt abban a jelenetben, mikor hűtlen hadnagyát várta. Megesett a szívünk az ártatlan japáni virágon s megkönnyebbült a lélekzetünk pár pillanatra, mikor az angol hajó meghozta a virág letörőjét s mikor ez újabb bánatot jelent pillangó-kisasszonynak, nem nyílik az ajka a nagy boldogtalanság páthoszára, hanem megnasad a szíve, csak úgy egyszerűen, de annál több fájdalommal az ő szívében és a mienkben.

S mindezt a sok tragikumot Pálmay Ilka olyan bensőséggel és annyi szívvél tudta eljátszani. Alakítása feledhetetlen marad az aradi közönség előtt, jöllehet az előre meg volt vesztegetve attól a kitűnő játéktól, amit ugyanebben a szerepben Szabó Irma nyújtott.

A mai előadás második darabja a *Szenes legény szenes leány* volt. Az operettben, amely inkább nevezhető bohózatnak, Pálmay Ilka és Ternyey Lajos játszták a főszerepeket, mindketten sok élénkséggel és rutinnal. Pálmaynak a bizsorról szóló nótáját — ez ért legtöbbet a darabban — háromszor is megismételtette a közönség s szívesen tapsolt Ternyeynek is, aki ma mint operett-énekes is megállta helyét.

Hogy a darab teljes hatást nem keltett, az annak tulajdonítható, hogy a közönséget nem tudta emancipálni a Pillangó-kisasszonynak szívet-lelket betöltő hangulata alól.

A mai est krónikájához tartozik az is, hogy Pálmay Ilkát az ifjúság lelkesen ünnepelte az előadás után. Kifogták kocsijából a lovakat s éljenzések között vitték el lakásáig.

(z. t.)

* Pálmay Ilka marad. Az a vendégművésznő, akinek fellépései napról-napra zsufolásig megtöltik a nyári színház óriási nézőterét közönséggel, még három előadásnak lesz vonzóereje az arénában. Zilahy Gyula színigazgató ugyanis, látva azt a hatást és sikert, amit Pálmay Ilka arat Aradon, felutazott Budapestre, mert a művésznő további fellépéseinek akadályát nem az ő személyében, hanem más helyen való kötelezettségeiben állott. A direktor ma táviratban tudatta a színházi irodával, hogy sikerült neki a művésznő további fellépéseit gátló szerződést a fővárosban felbontani, még pedig az által, hogy az abban kikötött *vinkilumot* kifejezte. Igaz, hogy így megdrágult a vendégsze-

repeltetés, de legalább három estével többet gyönyörködhetik az aradi közönség Pálmay Ilka fellépéseiben. Ujabb fellépéseinek sorrendje a következő: szombaton, e hó 21-én *Pillangó-kisasszony* és *Szenes legény, szenes leány*; vasárnap, e hó 22-én *Az izé*, operette és hétfőn, rálmay Ilka utolsó fellépéssel, *Az izé*. Ennek az operettnak egyúttal vasárnap lesz a *bemutató-előadása*. Tekintve már most azt a nagy anyagi áldozatot, melyet Zilahy Gyula az újabb vendégszereplések érdekében hozott, az igazgató kénytelen volt a helyáratat erre a három estére újabb 25 százalékkal, tehát összesen *ötven százalékkal* emelni.

* *Az izé*. Vasárnap, folyó hó 22-én lesz *Az izé*, Weinberger óriási sikert elért operettjének a bemutatója. A darab fő női szerepét Pálmay Ilka fogja játszani. *Az izé* fordítóját, Márton Miksa dr.-t, aki a darabot a budapesti Népszínháznál is rendezte, Zilahy Gyula igazgató az újdonság aradi rendezésére is felkérte. Márton Miksa dr. tegnap már megérkezett és a darab próbái most már az ő vezetése alatt folynak.

* *Ivánffy Jenő vendégszereplése*. Holnap, pénteken este, hogy a vendégszereplésekben megszakítás ne legyen, *Ivánffy Jenő*, a Nemzeti színház kiváló színésze fog fellépni az aradi színházban. A *Gringoire* és a *Tartuffe* vigjátékban játsza el azt a két szerepet, melyben alakításainak legfényesebbikét szokta nyújtani a fővárosi Nemzeti Színházban. Az aradi közönség már ismeri Ivánffy művészi kvalitásait s így előreláthatólag érdeklődés fogja kísérni holnapi fellépését.

A kapitány ur csillagai.

(A balassagyarmati esethez.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, június 19.

Irtunk ma reggel egy kapitánynéről, a kit lopásért hat hónapi börtönre ítélte a balassagyarmati törvényszék. Az asszony maga állott törvény elé, maga tett följelentést önmaga ellen, s mivel bizonyítani is tudta, hogy csakugyan lopott közel ezer koronát, el is kellett ítélni. Az ítélet jogerős lett, mert a felek belenyugodtak, s az asszony talán már utban is van Mária-Nosztra felé, a hol félesztendeig a börtön szomorú lakója lesz.

Ezer ilyen történet van, tolvajokról és börtönőrökről, s a legtöbbnek a bírói ítélettel el is veszett az érdekessége. Persze, ha az elítélt nem napszámosasszony vagy mosóné, hanem kapitány vagy bankár felesége, akkor valamivel tovább izgatja az embereket az eset, de egy hét arra is elegendő, hogy akár egy bárókisasszony lopása fölött is napirendre térjünk.

A balassagyarmati kapitányné dolga azonban nem ilyen. Nincs befejezve a bírói ítélettel; sőt most kezd érdekes lenni és izgató.

A valószínűség azt mondja, hogy a férj ártatlan, a kapitány. Nemcsak mind a ketten vallják ezt, de a körülmények is úgy mutatják. Az asszony egy könnyelmű pillanatban elcsente az urától a pénzt, talán nem is sejtve, hogy az idegen, kincstári vagyon. Elköltötte piperére vagy másra, s mikor baj lett, mikor az ura rabságba került, nem mert szólani. Hallgatott, veszni hagyta férjét, s tűrt, a míg tűrni tudta fölébredt lelkiismerete marcangoló furdalásait. Egy esztendeig bírta, s mikor nem hagyta nyugodni a belső kin, elment a paphoz gyónni és elment a bíróhoz vallani...

Ha így történtek az események — nagyon valószínű, hogy így történtek — akkor a katonai bíróságnak egy pillanatig se szabad késnie, hogy szabaddá tegye az ártatlanul sinylődő kapitányt, hogy visszaadja a becsületét és rangját.

Romantikus fantáziával azonban elgondolható még egy megoldása a szomorú esetnek. Hátha mégis a férj bűnös? Hátha csakugyan a kezén kallódott el a pénz, s igazságosan, jogosan ítélték el? Az asszony pedig sirdogált utána, s a két apátlan árva sirt vele azért a szerencsétlenért, a ki, ha vétkezett is, megbottolt is, mégis csak az ő szíve bálványa volt, az ő szerelme, hites férje. S a míg az asszony álmatlan éjszakákon vágyódott az imádott férfi után, a míg kinnal olvasta a gyásznapokat, a miken szerelme szomorú börtönben synylódik, megszületett egy nagy, nemes asszonyi gondolata. Fel fogja magát áldozni! Odaadja a szabadságát, hogy visszaváltsa a férjét, eldobja a becsületét, hogy megmentse az urát.

Egy asszony agyában születhetnek ilyen gondolatok. Egy nő lélek képes ekkora önfeláldozásra. Mi történjék, ha ez a valóság?...

Talán a jogász habozhatik, az érző szív ekkor is csak egy megoldást tud. A kapitány ártatlan. Ki kell nyitni a börtöne ajtait, vissza kell adni becsületét, szabadságát, s újra fel kell varrni három arany csillagját. Mert igazság az is, s törvénye a jó érzésnek, hogy akkora önfeláldozásnak, mint azé a szerető asszonyé, nem szabad nyom nélkül elvesznie. A martírok elhullatott véréből rózsák fakadtak, ennek az asszonynak a könyeiből csillagok váljanak, egy-egy férfi gallerjára...

A kapitány urnak vissza kell adni a csillagait. Ha igaz az első feltevés, büszke csillagokat fog hordani, ha igaz a másik, akkor szépek lesznek a csillagjai és ragyogók. Egy mártír asszony könyeinek gyémántcseppjei...

Az aradi textil-gyár ügye.

(Három hónapos halasztás.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 19.

Két év előtt nagyszabású ipari alapítás terve fektült Arad város törvényhatósága előtt. A mint ismeretes, Mayer Frank John liverpooli mérnök gyapot-gyapjú-fonó- és szövő-gyárat akart létesíteni Aradon, a mely 25,000 orsóval és 6—800 szövőszékkel dolgoznék és mintegy 1200—1500 munkást foglalkoztatna; később pedig a gyár üzemét megfelelően kiterjesztené.

A gyáralapítás tervét nagy érdeklődéssel fogadták nemcsak Aradon, de az egész országban, mert ép a textil-iparban termel keveset a magyar ipar a szükséghez képest; milliók és milliók mennek ki évente Ausztriába gyapot-fonál és szövészeti cikkekért, holott mindezt a hazai ipar javára lehetne fordítani. Magyarországon az egyetlen nagyobb ilyen vállalat a rózsahelyi textil-gyár, de ez a többi hasonló magyar vállalatokkal egyetemben nem tudja az osztrák versenyt Magyarországból kiszorítani.

Arad város törvényhatósága erre való tekintettel a textil-gyár céljaira a libás dűlőbeli volt Rottér-féle telekből 7 hold és 1223 öl területet engedett át, nemkülönben adómentességet is engedélyezett, azzal a kikötéssel, hogy a gyár építését köteles két éven belül megkezdni.

Ez a két évi határidő 1902. évi január 1-én járt le. A mint tudvalevő, a vállalkozók ez idő alatt az építést nem kezdték meg, mivel ezen idő alatt az általános gazdasági viszonyok egyáltalában nem voltak kedvezőek a gyáralapításra.

Most a város tanácsa kérdést intézett a textil-gyár tervezőjéhez, hogy nyilatkozzanak, szándékukban van-e a textil-gyárat fölépíteni. A tervezők a napokban adták meg a választ,

a melyben három hónap halasztást kérnek az építés megkezdésére.

A tanács a textil-gyár tervezőinek beadványát a jövő havi közgyűlés elé terjeszti, s az fog határozni a három hónapos halasztás megadása fölött.

Albert szász király †

(1828—1902.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, június 19. Sybille-northból táviratozzák: A szász király ma este 8 óra 5 perckor csendesesen jobblétre szenderült.

A legnépszerűbb német fejedelmek egyike, királyunk bizalmas barátja hunyt el ma hosszú betegeskedés után: *Albert Frigyes Agost* szász király. Napok óta haldoklott s ma este megváltotta a halál szenvedéseitől.

Népe szeretete, Európa összes uralkodóinak igaz részvétele veszi körül a ravatalt, melyen az agg fejedelem kiterítve fekszik. *Ferenc József* király éppen tegnap mondotta környezetének, hogy a szász király halála nagy veszteség lenne az egész nemzetre, mert szíven viseli népeinek járt s életét csak a nép boldogítása körüli munkában töltötte mindenkoren.

Az elhunyt uralkodó több ízben járt Magyarországon, mint királyunk vendége. Az agg fejedelem rendkívül rokonszenves egyénisége nálunk is megnyilatkozott. Lelkesedéssel ünnepelték, már csak azért is, mert királyunk meleg szeretettel vonzódott hozzá, mint szövetségeséhez s egyik legbizalmasabb, legbensőbb barátjának tartotta.

Albert királyt szívgyengeség és lélegzési nehézségek kínozták. Ehhez járult előhaladott kora, a mely kétszeresen súlyossá tette a mulónak látszó bajt. Több ízben roham érte, melyet valószínűleg vérzés okozott. Állapota annyira gyengült, hogy már a múlt hetekben felvette a haldoklók szentségét. Haldoklása azóta folyton tartott.

Ma reggel orvosai a következő jelentést adták ki a beteg állapotáról: A tegnapi napra, a melyen nagy gyöngeség jelei mutatkoztak, aránylag nyugodt éjszaka következett. A király meglehetősen jó étvágygyal reggelizett. Az alsó végtagok hosszabb idő óta mutatkozó dagadtága az utolsó napokban kissé növekedett.

Este 6 órakor így szolt az újabb jelentés: A király állapotában a nap folyamán csekély változás mutatkozott. A gyengeség ma is folyton tartott.

Es este fél 9 órakor megjött a sürgöny, a mely tudatja, hogy a szász király este 8 óra 5 perckor Sybille-northban csendesesen jobblétre szenderült.

Bécsből táviratozzák, hogy *Ferenc József* király személyesen el fog utazni a temetésre. Elutazik *II. Vilmos* német császár is, valamint az összes szövetséges fejedelmek.

Az elhunyt király 1828. április 28-án született. Csak a jogi tanulmányok befejezése után lépett a katonai pályára. 1849-ben részt vett a schleswig-holsteini hadjáratban, 1856-ban tábornokká lett, 1866-ban pedig, szavához híven Ausztria oldalán küzdött hadseregével Münchengrätz, Gitschin és Königrätz mellett. A prágai békében *Ferenc József* császár és király ki is esközölte, hogy szövetségesét területi veszteség ne érje. Másrészt Albert király-

nak be kellett lépnie az észak-német szövetségbe.

Ugyanakkor *I. Vilmos* király kinevezte őt a szövetséges hadsereg szász hadtestének parancsnokává. Seregével az 1870—71-iki háboruban szép eredményeket vívott ki. Részt vett a Gravelotte mellett vívott csatákban, az ugynevezett Maus-hadsereggel pedig Mac Mahon északkeleti irányban haladó seregét Beaumont-nál utól érte és itt, valamint Sedan-nál legyőzte. E diadalmok készítették elő a sedani fegyverletételt. Részt vett Páris ostromában is. A háboru után Vilmos császár a tábornagyi ranggal ruházta fel.

Atyját 1878. okt. 29-én követte az uralkodásban. 1858-ban nőül vette *Wasa* Gusztáv hercegnek *Karola* leányát, de házasságuk magtalan volt.

Trónörökösül öccsét, *György* kerceget jelölte meg, a ki már maga is aggastyán: 1832-ben született. Az új szász király nagyon kiváló katona; a porosz-osztrák háboruban volt először csatában Königrätznél, ahol az első szász lovasdandárnak volt a vezére. A porosz-francia háboruban egy gyalog-hadosztályt vezetett s St.-Privatnál, Nouartnál, Baumontnál és Sedánnál hősi tetteket vitt véghez. 1888. óta tábornagy és hadsereg-felügyelő volt s mint katona a múlt évben vonult nyugalomba. Fiatalkorában a politikai életben is szerepelt s a rendek kamarájának ő volt egyik legkiválóbb szónoka. Öreg napjaiban főként a tudományos kutatások iránt érdeklődött; maga is nagy régiségbuvár s negyven esztendő óta elnöke a szász királyi művészeti akadémiának.

SPORT.

+ A tegnapi tornaünnepélyen a kir. főgimnázium 7-ik osztályu növendékei magasugrásának, a mely deszka nélkül történt, eredménye a következő volt: *Neidenbach* Emil 1.60, *Béthy* Károly és *Bokor* Kornél 1.35 méter.

Az aradi orvosok

és a fogtechnikusok ügye.

(Az orvos-észtársaság gyűléséről.)

Az aradi orvosok között nem kis mozgalmat keltett az a nézeteltérés, mely az orvos-szövetség aradi fiókjának minapi gyűléséből indult ki s a körül forgott, hogy vajjon segédkezhetik-e oklevéllel bíró orvos olyan műtéteknél, amelyet nem orvos akar végezni. Arról volt ugyanis szó, hogy *Morgenstern* Gyula fogtechnikusnak az aradi orvosok közül egynehányan a *narkotizálásban* segédkeztek s ez ellen mozgalom keletkezett a szövetségben.

Voltak, akik azt hangoztatták, hogy ez a segédkezés megengedhető, mások — s ez utóbbiak voltak többségben — az orvosi kar érdekeit látták megsértve azáltal, ha a képesített orvosok segédkeznek nem orvosoknak orvosi műtétek végzésénél.

Ez a kérdés hírlapi nyilatkozatokra is alkalmat adott s befejezés nélkül maradt egész a mai napig. Ma újból gyűlést tartott az aradi orvos-egyesület s ezen végképen tisztázták a műtéteknél való segédkezés kérdését.

A dolog ugyanis úgy áll, hogy *miniszteri rendeletben és törvényen* alapul az a szabály, hogy *képesített orvos műtéteknél nem segédkezhetik nem orvosoknak*. Az a felszólalás tehát, mely a fogtechnikusok számára való narkotizálás érdekében szállt síkra, ha csak elvileg is, tárgytalan volt.

Ez az intézkedés annyival is több érvényre nyel bír, hogy fogtechnikusnak a szájban semmiféle *műtést* végezni nem szabad s a törvénynek fentebb említett intézkedése — nem az

aradi esetre hozva fel ezt a körülményt — épen a kuruzsolás meggátolására irányul.

Ugyátszik azonban, hogy a műtéteknél való segédkezés mellett felszólalók még sem a törvény ismerete folytán védték ezideig álláspontjukat. Az aradi esetet ugyanis, mely abból indult ki, hogy néhány aradi orvos Morgenstern Gyula fogtechnikusnak végzett narkotizálást, megelőzte Aradváros tanácsának egy téves intézkedése.

Morgenstern Gyula ugyanis aziránt folytatódt a belügyminiszterhez, hogy engedje meg neki a narkotizálást. A miniszter Arad törvényhatóságához tette át ezt a kérelmet s a tanács ahelyett, hogy illetékes elbírálás, vagy javaslat-tétel végett az orvosi hivatalnak, vagy az egészségügyi-bizottságnak adta volna ki a kérelmet, a közgyűlésnek maga olyan előterjesztést tett, hogy javasolja a törvényhatóság Morgenstern Gyula számára a narkotizálás megengedését. A közgyűlés ezt meg is tette.

Lehet, hogy ez confundálta az aradi orvosok egy részét. Ha a tanács véleményezés végett az illetékes bizottságnak adja ki az ügyet, ez már akkor megadta volna a felvilágosítást az ide vonatkozó miniszteri rendeletről s így talán elkerülhető lett volna az orvos-szövetségben előállott konfliktus is.

Az aradi lelencház építése.

(A belügyminiszter kiküldöttével Aradon.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 19.

A Budapesten járt aradi küldöttség előtt, a mint megírtuk, Széll Ignác belügyi államtitkár kijelentette, hogy a kormány fölvette Aradot azon vidéki városok közé, a melyekben lelencház épített; csak az a vitás, hogy első, vagy második osztályu lelencház kerül-e Aradra.

A küldöttség tagjai közül többen másnap részt vettek a belügyminiszteriumban tartott szakértekezleten, a melynek egyik tárgya az Aradon építendő lelencház volt. Az értekezlet minden pontra nézve megállapodásra jutott, úgy hogy igen rövid időn belül megkezdik az intézkedéseket a lelencház építésére nézve.

Az első lépés a jövő héten történik meg. A mint értesülünk, e hó 23-án, hétfőn Aradra jön Ruffy Pál miniszteri tanácsos az állami gyermek-menedék helyek kormánybiztosa, a belügyminiszterium kiküldöttének kíséretében, hogy tárgyalásokat folytasson a várossal a lelencház építése ügyében.

A tárgyalások első dolga annak a megállapítása, hogy a lelencházat hová építsék. A város, előbb elfoglalt álláspontjához képest, ingyan ad telket az épülethez. Hogy hová jut a lelencház, az még meglehetősen bizonytalan, mert a városnak kevés megfelelő telke van erre a célra. Szó volt a városnak Desső-utcai telkéről, de ez már a cselédmenedékház térszére van kiszemelve. Kombinációba került a volt Mittelman-gyár telke is, azonban ez se mondható alkalmasnak. Sokan abban a nézetben vannak, hogy a Fehér Kereszt-egylet vegye meg azt a kiskarika-utcai földszintes házat, a melyben a Fehér Kereszt aradi fiókinézeteinek lelencháza van, s azt ajánlja föl az aradi állami gyermek-menedékhely részére.

Ez a kérdés bizonyára tisztázva lesz a hétfői tanácskozáson, a melyet rövid időn belül követni fog Arad legújabb humánus intézménye megfelelő otthonának építése.

Az sem lehetetlen, hogy a város telek helyett pénzbeli hozzájárulást fog adni a lelencháznak. Ez azonban annyiban nem bír valószínűséggel, mert a város kasszája nincs legfényesebb állapotban. Mindezek után csak ak-

kor lehet szó, ha a belügyminisztérium küldöttével és Ruffy Pál miniszteri tanácsossal, valamint dr. Frank orvossal, ki a lelencházak egészségügyi főfelügyelője, a tárgyalásokat megkezdtek.

Hétfőn délután különben, a fent érintett kérdések tárgyalására, az aradi lelencház közgyűlést tart délután 4 órakor a városháza dísztermében.

Japán tudós Aradon.

(Kunos Ignác kíséretében.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 19.

Érdekes vendége volt több napon át Aradnak: Mr. Shisatori Kurakichis, a tokiói egyetem tudós tanára időzött itt Kunos Ignác dr. a keleti akadémia igazgatójának társaságában. A japán tudós a budapesti keleti akadémia rendkívüli hallgatója s abból a célból látogatja az intézetet, hogy a magyar, orosz és török nyelvet megtanulja. Ezen a réven barátkozott össze Kunossal, s mikor a jeles orientalista, mint miniszteri biztos az aradi felső kereskedelmi iskola vizsgálatára Aradra jött, a japán tanár is elkísérte.

Mr. Schisatori Kurakichis a tokiói ugynevezett „fórangu egyetem“-en, hová a mikádó családtagjai és a főnemesek járnak, a történelem és nyelvtudományi tanszéket foglalja el. Rendkívüli tudományu ember, akinek bámulatos a nyelvek iránti érzéke. Állami ösztöndíjjal három évig Európába küldték néprajzi és nyelvtörténelmi tanulmányok szerzésére. Legutóbb Németországban járt, hol megtanulta a német nyelvet, három hónap óta pedig Magyarországon tartózkodik.

Ez a három hónap elég volt neki arra, hogy a magyar, orosz és a török nyelvet megtanulja. Aradon jártában több társaságban megfordult s igen szépen társalgott magyarul. Mindenkit bámulatba ejtett tudományával s az itteni viszonyokat illető tájékozottságával.

Magyarország nagyon tetszik neki s erősen rokonszenvez a magyarokkal, kiknek vérmérsékletében szokásaiban sok, a népével egyező hasonlatosságot fedezett fel. A magyar és japán nyelv között is több rokon dolgot tapasztalt s erről társalgás közben szakszerű magyarázatot tartott. A magyar konyhával nagyon meg van elégedve s a magyar bort kitűnőnek tartja. A sör azonban, mint mondta, itt sokkal rosszabb és drágább mint Japánban. A nőket sem hagyta figyelmen kívül, és sok dicséréssel beszélt róluk.

Érdekes volt, mikor elvitték a Japán-kavéházba. A helység tarka festményei tetszettek ugyan neki, de nem volt velük megelégedve, mert tulnyomó szában kínai alakokat látott a falra pingálva.

— A japánt — jegyezte meg — mindenütt összetévesztik a kínával. Pedig az nem mindegy. A kínainak fal van a feje körül.

Ez a kínai falra és a kínai konzervatív szellemre való célzás volt. Hogy pedig Japánban mennyire szabadelvű az élet, azt a vallásról való beszélgetésében árulta el. Elcsodálkozott azon, hogy a vallásnak a társadalmi életben mennyi szerepe van itt, s hogy ezen a téren mennyire konzervatív Európa. Magasztalva beszélt az ész vallásáról, melynek Japánban uralkodó szerepe van manapság.

Sokat mesélt magyarországi élményeiről. Emlegette, hogy Debrecenben is járt, hol magyar nyelven tősztot mondott és nagy hatást keltet vele. Nyiregyházán találkozott egy Bróle nevű gimnáziumi tanárral, ki folyékonyan beszélt japáni nyelven. E miatt örömeben három napig tartózkodott Nyiregyházán.

Tegnap vett búcsút Aradtól. Hogy emlék nélkül ne távozzék, a város nevezetesebb épületeinek képéből egy kis gyűjteményt szerzett és elküldte haza a feleségének. Egyik kép hátlapjára japáni betűkkel levelet is írt nejének, kit gyermekeivel együtt hosszú idő óta nem látott már.

A tudós, kinek arca azonnal elárulja a japánit, harmincöt éves. Igen megnyerő modoru ember s szerencséje olyan nagy, mint a tudománya. Pedig volna mivel büszkélkednie: anyanyelvén kívül kínai, koreai, francia, angol német s most már magyar, orosz és török nyelven is beszél.

A színügyi-bizottság Pálmaynál

(A vendégművésznő ünneplése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 19.

Régen nem ünnepeltek Aradon művésznőt olyan melegséggel, mint most Pálmay Ilkát. Nemcsak a színházban, hanem azon kívül is kijutott neki bőségesen az ovációból. Zajos formában jelentkezett az ünneplés a ma esti előadás után, mikor az utcán várakozó közönség megéljenzte, kifogta kocsiából a lovakat s óriási tömegben kísérte lakásáig. Csendesebb volt, de jelentőségteljes a színügyi bizottság óvációja.

Ma délután 6 órakor megjelent Pálmay Fehér Keresztbeli lakásán a színügyi bizottság képviselőiben Institoris Kálmán polgármester, Avarfy Ferenc és Reicher Károly. A polgármester meleghangu, szép beszédben üdvözölte a művésznőt. Elismeréssel méltatta művészetét s köszönetet mondott neki azért, hogy Aradot felkereste. Itt, amikor a közönségnek igazi műélvezetet nyújtott, egyben alkalmat adott a színészeknek arra, hogy tőle tanuljanak.

Pálmay meglátszott, hogy jól esett neki ez az elismerés s kedves válaszbán mondott köszönetet.

Ezután helyet foglaltak a tisztelgők s megindult a társalgás, melynek élvezetes voltát csak az ismerheti igazán, aki a művésznővel személyesen érintkezett már.

Beszéd közben, mely természetesen főképen a színpadi élet körül forgott, egyszerre megszakitotta a fonalat Pálmay és Institoris fordulva, megkérdezte:

— Miként lehet az, hogy polgármester ur annyira tájékozott a színházi dolgokban. Valóságos szakértő.

— Ennek egyszerű a magyarázata — felelt a polgármester — csak annyi, hogy magam is a színpadon szerepeltem valaha.

Elcsodálkozott ezen Pálmay, de egyben nagyon megörült neki.

— Ez azonban régi dolog — rezignált a polgármester — akkor méltóságos asszony még gyermek volt.

Hosszan beszélgettek még, amíg azután elhagyták a művésznőt, ki megkezdte előkészületeit az esti előadáshoz.

Este a tisztelgő színügyi bizottsági tagok ott tapsoltak a szorongásig megtelt színpad publikumával együtt a szentimentális Pillangókisasszonynak és a pajzán Szenesleánynak.

MULATSÁGOK

(=) Érettek bálja. Vigan voltak ma este a városligetben. Azok a fiatal emberek csinálták ezt a nagy vigsgót, akik a napokban rázták le magukról az iskola porát s most a minden boldogsággal fölerő érettségi bizonyítvánnyal a kezükben indulnak az élet rögzös útjainak. Előbb azonban stációt tartottak, táncmulatsággal búcsúztak attól az élettől, melyet a felnőtt-

tek sokszor visszasírnak. Elegáns közönséget gyűjtöttek össze s dicséretükre legyen mondva, olyan fesztelen mulatságot rendeztek, aminő csak olyan fiatalemberektől kitelik, akiket a *legboldogabbaknak* szoktak nevezni. Nagy Károly bandája húzta a táncoló fiatalságnak a talp alá valót s a vigasság, melyen megjelent Boros Vida igazgató is, a hajnali órákban ért csak véget. A jelenvolt hölgyek névsora a következő:

Asszonyok: Bene Gyuláné, Bölöny Béláné, Bartléné, özv. Boros Beniné, Boros Vidáné, Láró Bedeus Károlyné, Cziráky Alajosné, Csatlós Ignácné, Eisen Józsefné, Feketéné, Hoffmanné, Holló Istvánné, Jancsovits Ferencné, özv. Kovács Agostonné, özv. Kleiner Ferencné, Kádas Antalné, Kapdebó Jánosné, Kugler Istvánné, Kresz Ferencné, Lipich Elekné, Német Józsefné, Péntes Akosné, Reinhart Kálmáné, Székely Antalné, Sarlot Domokosné, Szathmáry Jánosné, Szeberényi Jánosné, Széll Ernőné, Skrainka Lajosné, Sauer Jánosné, Soketné, Török Lajosné, Vajda Istvánné, Zikó Jánosné stb.

Leányok: Bene Ilona, Bölöny Margit, Bartl nővérek, Bedeus nővérek, Boros Janka, Dora, Malvin, Boros Anna és Margit, Braun Mici, Cziráki Róza, Csillag Malvin, Czeiler Gizella, Czirkal Margit, Csatlós Ilonka, Fekete nővérek, Hoffmann Hajnalka, Hadffy Elza, Holló Stéfi, Kovács nővérek, Klein Margit, Várus Irén, Kapdebó Józsefné, Kugler Lola, Kresz nővérek, Német Jolán, Péntes Szeréna, Székely Ilonka, Sarlot Margit és Fanny, Szathmáry Ilonka, Seifner Aranka, Selly Irén, Skrainka Emmi, Széll Ilonka, Sauer Magda és Mariska, Stoll nővérek, Jókai Mariska, Török nővérek, Vajda Olga, Zikó Lenke, stb.

Az utolsó árverés.

(Beszüntetett aradi zálogház.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 19.

Valljuk be őszintén, nagyon sokan vagyunk akiket több vagy kevesebb emlék köt Weiss Dávid virilis polgártársunk nevéhez. Főképen azokat illeti ez, kik nem vagyunk virilisták, mint Weiss Dávid, kiknek neve régi zálogháza révén valóságos fogalom lett Aradon. A színházi kuplétól az árverési hirdetményig igen gyakran szerepelt ez a név s megcsinálták rá azt a rossz viccet is, hogy aki Weisszal összeköttetésbe lép, az Schwarz (t. i. svarcul áll.)

Valóságos esemény számba megy, hogy ez a zálogüzlet nem létezik többé: tulajdonosa beszüntette. Megtartották a Kossuth-utcai zálogházban az utolsó árverést is, mely két napot vett igénybe. Az árverésen, hol Zubor Andor fogalmazó képviselte a hatóságot, mindent eladtak.

A szokottnál nagyobb vásárló publikum jelent meg s talán nem csak az vonzotta oda a közönséget, hogy bővebb vétel kínálkozott, mint máskor, hanem az a körülmény is, hogy utoljára árverelték a zálogházban. Ez a rendkívüli alkalom azután erősen felébresztette az árverési szenvedélyt. (Mert ilyen is van.)

Az árverésen s az azt megelőző utolsó kiváltások alkalmával sok érdekes dolog történt. Ezek közül feljegyezzünk egyet.

Egy öreg asszony és egy függőlámpa szerepelnek ebben a történetben. Az öregasszony tizenhat esztendő előtt „becsapta” függőlámpáját a zálogházba. Azóta folytonosan meghosszabbította zálogkölcsönét s fizette a kamatokat, most azután, hogy többé hosszabbítani nem lehetett, rászánta magát a lámpa kiváltására.

A lámpát annak idején 6 forintért vette zálogba s kamatok fejében, tekintetbevé a nemrégiben életben lévő nagyobb zálogházi kamatot, 16 forint 56 krajcárt fizetett a lámpáért tizenhat év alatt. Ettől az öregasszonytól nem

vonhatunk meg egy kis bámulatot ezért a kintartásért.

Ez volt a legnevezetesebb epizódja az utolsó árverésnek, mely, mint az elején mondtuk eszünkbe juttatja azokat az emlékeket (sőt fájdalom odavesztett emlékeket), melyek a Weisz névhez fűznek bennünket. Ne szégyeljük ezt azonban, mert hiszen még Aradvárosának is volt zálogbacsapott dolga: a regálékötvények, melyeket a huszárlaktanya építéséért zálogosított el. Az nem változtat a dolgon, hogy a város ezt a pénzügyi műveletet másutt cselekedte meg és — előkelően — lombard-kölcsönnek nevezi.

HIREK.

Tenner Lajos lemondása.

— Ülés a kerületi betegsegítő pénztárban. —

Arad, június 19.

Az aradi kerületi betegsegítő pénztár tagjai között általános sajnálatot keltett Tenner Lajos, a pénztár elnökének elhatározása, amelyen ezen tisztségéről való lemondását bejelentette. Akik ismerik Tenner Lajosnak a pénztár fejlesztése, felvirágoztatása körül szerzett érdemeit, azoknak mind az volt az óhaja, hogy Tennert ezen elhatározásának megmáltására bírják. Ez a nézet nyilatkozott meg az aradi kerületi betegsegítő pénztár igazgatóságának ma délután tartott ülésén is.

Az ülést Wappl Viktor, a pénztár alelnöke vezette, s azon az igazgatóság összes tagjai részt vettek.

Az iparhatóság képviselőjében Zubor Andor fogalmazó volt jelen.

Wappl Viktor a gyűlést megnyitván, előterjesztette Tenner Lajos levelét, amelylyel bejelenti, hogy elnöki állásáról lemond. Majd szép szavakban hangoztatta Tenner Lajos érdemeit, azt hiszi, ugymond, az igazgatóság összes tagjainak nézetét tolmácsolja, amidőn azt reméli, hogy őt ezen elhatározásának visszavonására bírják. Az igazgatóság tagjai velemindenben szolidaritást vállaltak, s ő nélküle ma a pénztár működését nem is tudják elképzelni.

Adler Andor hasonló értelemben szolt, s konkrét indítványt terjesztett elő arra nézve, hogy Tennert lemondásának visszavonására bírják.

Az indítvány értelmében elhatározták, hogy vasárnap délelőtt az aradi kerületi betegsegítő pénztár egész igazgatósága, orvos- és tisztviselői kara küldöttségben fölkeresi Tennert és megkéri, hogy az elnöki állást továbbra is tartsa meg.

— Mangra Vazul nyilatkozik. Mai lapunk vezető cikkében bőven megemlékeztünk arról a szenzációs interpellációról, melyet a főrendiház mai ülésén Eszterházy János gróf intézett Széll Kálmán miniszterelnökhöz Mangra Vazul püspökké választása s az e révén kilátásba helyezett főrendiházi tagsága miatt. Mangra, ki most Nagyváradon van, az ottani lapok rendkívüli kiadásából értesült az interpellációról s — mint budapesti tudósítónk táviratozza — arra mintegy válaszul ma este a következő sürgönyt küldötte a Pester Lloyd szerkesztőségének:

Eszterházy gróf mai főrendiházi interpellációjában igaztalan és alaptalan támadásokkal illetett, a nélkül, hogy akár személyemet, akár működésemet közelebbről ismerhetné. A midőn a rágalmakat reputációm érdekében vissza kell utasítanom, kijelentem, hogy erkölcsi életemet és magyar hazafias érzésemet

csak ellenségeim félrevezetése nyomán gyanúsíthatta meg.

A gróf ur ellenében bizom a magas kormány ítélő képességében, mely elfogulatlanul fogja eldönteni, hogy mennyi igaz a személyem és magyar hazafiságom ellen felhozott vádakból.

Mangra Vazul.

— Az aradi polgári takarékpénztár mely pár hó előtt még csak egy gazdasági probléma volt, fényesen váltja be a hozzá kötött várakozásokat. A bizalom e pénztárat iránt folyton és állandóan erősödik és forgalmának minden ágában is nyilvánul. E bizalom gyarapodása mutatja, hogy mennyire nem volt igaza azon perlekedőknek és izgatóknak, kik a reaktiválást lehetetlenné akarták tenni és egyúttal igazolja annak a nehéz és becsületes munkának produktívását, melyet e pénztárat igaz barátai a pénzpiac érdekében és szegény emberek vagyonának megmentésére végeztek. A „Polgári takarékpénztár” reaktiválása által mintegy fél millió koronával lett gazdagabb e város közönségének kevésbé tehető polgári eleme és ha a fejlődő számok után következtetni lehet, ez összeg ezentúl még inkább gyarapodni fog. Erkölcsi elégtételül szolgálhat e pénztáratnak az is, hogy az osztrák magyar bank már most elfogadja váltóit leszámítolásra, holott ezt új pénztáratokkal szemben csak a mérleg előterjesztése és felülvizsgálata után szokta megtenni; szóval egy régi szolid intézetnek tekintti a „Polgári takarékpénztárt” mely hitelre és bizalomra méltó. Mindenesetre nagy érdeme van ebben az osztrák-magyar bankfiók főnökének, Laczay Endrének, ki mint aradi ember oly alaposan ismeri a viszonyokat és a személyeket, mint az idegenből ideszármazott főnök alig ismerhette volna. A budapesti előkelő pénztáratok a „Polgári takarékpénztár” ujjaéledése után azonnal felajánlották összeköttetéseiket, főleg váltók visszelszámítolása dolgában. Ujabb betétek is jelentkeznek, igazolásul annak, hogy Aradon is rokonszenv és bizalom veszi körül a „Polgári takarékpénztárt” melynek igazgatósága végleg helyre állította azt a bizalmat és hitelt, mely egy pénztárat életfenntartó elemét képezi.

— A képviselőház szünete. A képviselőházat — mint egy táviratunk jelenti — a jövő hét elején már elnapolják. A Ház nyári szünete hír szerint szeptember 6-ikáig tart.

— A főispáni titkár előléptetése. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a belügyminisztérium ideiglenes vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök Sorbán János segédtitkári címmel és jelleggel felruházott miniszteri fogalmazót és aradi főispáni titkárt miniszteri segédtitkárrá nevezte ki.

— A trónörökös londoni utazása. A király holnap fogadja Ferenc Ferdinánd főherceg trónörökösét, a ki tudvalevőleg az uralkodó képviselőjében Londonba utazik a koronázási ünnepekre. A király holnap adja át a főhercegnek azt a sajátkezű levelét, a melylyel királyi barátját, Edvardot, koronázása alkalmából üdvözl. A koronázási menet programja egyébként már véglegesen meg van állapítva. E szerint Ferenc Ferdinánd főherceg közvetlenül az angol király díszhintója mellett vesz részt a kíséretben, a melyet Roberts lord fog vezetni.

— Ijedelem a tőzsdén. A budapesti tőzsdén — mint nekünk táviratozzák — ma nagy izgatottságot keltett a lapoknak az a hírből, hogy királyunk ellen mérenyületet akartak elkövetni. A börzén csak a reggeli lapokból értesültek a vakhírről, mely egy londoni ujság közlése nyomán ma az egész világot bejárta.

— Allandó anyakönyvi helyettes Aradon. *Intéző* Kálmán polgármester legutóbbi budapesti útja során az anyakönyvezető-helyettesi állás ügyét is szorgalmazta a belügyminisztériumban. A város tudvalevőleg még hónapok előtt följárt a belügyminiszterhez, hogy tekintettel az aradi állami anyakönyvi hivatal fülhalmozódott teendői folytán, a melyeket egy ember nem képes ellátni, anyakönyvezető-helyettesi állást rendszeresítsen az állam. A mint értesülünk, a polgármester azt az információt nyerte, hogy a minisztérium egyelőre az anyakönyvezető-helyettesi kérdésben nem dönt, hanem bekéri az aradi anyakönyvi hivatal forgalmának statisztikai adatait.

— Az elzúlló román kulturliga. A magyar-ellenes kulturliga mostanában tartja meg Bukarestben rendes évi kongresszusát. A kongresszusnak az a feladat jutott osztályrészül, hogy a hírhedt magyarfaló *Urechia* Vazul helyébe, aki a télen meghalt, új elnököt válasszon. Erre az állásra két bukaresti egyetemi tanár aspirál: *Bián* János, aki erdélyi születésű és *Jorga* Miklós történetíró. A román kormány megunt a liga okvetlenkedéseit s azért *Bián* akarja megválasztatni, hogy azután az egész intézményt a maga politikai céljainak megfelelőleg vezethesse. *Jorga* Miklós az ellenzékhez tartozó konzervatív párt híve s azért megválasztása kétséges. A liga különben is sokat vesztett energiájából: a sok *sikkasztás és szabó lopás*, ami pénztáránál mindenütt divott, azinte akcióképtelenné tette. De a románok sem hisznek vakon már akárkinek.

— Gőzautomobil Aradmegyében. A *P. H.* írja: Az alföldi első gazdasági vasutak céljaira megrendelt gőzautomobil tervét a kereskedelmiügyi miniszter helybenhagyta. A gőzautomobil *De Dion-Bouton*-féle harmincöt lóerejű compound-gép hajtja. A gépkezelő és kocsikísérő személyzetén kívül hét elsőosztályú és tizenöt másodosztályú utas tér el a kocsiiban. A gőzautomobil a kovácsháza-csabai és a *borossebes-menyházi* vonalakon már kipróbálták és úgy a vontatás célszerűsége, [valamint a gazdaságosság szempontjából igen kedvező eredményeket értek el.

— A Pavlovics-botrány. *Pavlovics* Lyubomirt sokkal hamarabb utóleri az igazságszolgáltatás keze, sem hogy ezt maga is hitte volna. Mint lapunknak táviratozák, a nagykirályi törvényszék a szegedi kir. ügyészség útján ma megkereste a képviselőház elnökségét, *Pavlovics* mentelmi jogának felfüggesztését kérve, hogy az ellene emelt *igazság és testi sértés* vádja ügyében kihallgassa. A mentelmi bizottság már holnap délelőtt összeül és meghozza döntését.

— A „nemszeretem város.” A *Pesti Hírlap* ma érkezett száma kivonatossan reprodukálja azt a cikket, mely az *Aradi Közlöny*-ben a minisztereknek járt küldöttség útjáról számolt be néhány érdekes epizódban. „Na hát ezt a deputációt — írja a *P. H.* — meglehetősen barátságosan fogadták a kegyelmes urak, noha kedvesek, szeretetreméltók és bőkezűek szoktak lenni.” A cikkekért ezzel a csipős megjegyzéssel végezi a *P. H.*:

Ezt a hideg bánásmódot az aradiak különben megérdemlik, mert mindig olyan befolyásos urat választottak képviselővé, akitől támogatást vártak, de akik Aradért úgy szólván mitsem tettek, aminek következtében azután másodszor már nem választották meg őket. Egy szóval a *kapsziság* nem fizette ki magát s Arad ma a kormány előtt a *nemszeretem városok* közé tartozik.

— *Pintye György* Aradon. *Pintye György*, a kinek szabadlábba helyezéséről megemlékeztünk, hosszabb levelet intézett hozzánk, amelyben ezen sorok közlését kéri:

Pénzhamisító sohase voltam; 1901. év november 9-én a Nagyváradon tartott főtárgyalá-

son a kir. ügyészség rendelete és a kir. törvényszéknek 13845—901. Bf. sz. bizonyítja, hogy pénzhamisításért nem voltam büntetve. Jelenleg pedig a kir. törvényszék végzésével pénzhamisítás gyanúja miatt tartóztattam le, és vizsgálati fogságba helyeztek, mert bejelentett lakással és foglalkozással nem bírtam; csak pusztá gyanu alapján, irigyeim hamis vádja és rágalma folytán. Ártatlanul lettem hurcolva; nálam a házkutatás alkalmával semmi néven nevezendő pénzhamisításhoz szükséges gépeket, nemkülönben egy krajcár hamis pénzt bünyelül nem találtak, soha hamis pénzt forgalomba nem hoztam s nem hozattam, mindig csak pusztá gyanu alapján lettem hurcolva s becsületemben tönkre téve.

Pintye György.

A mi a védekezést illeti, könnyen meg lehet, hogy *Pintyének* rosszul esik a meghurcoltatás, de a mi a pénzhamisítás vádját illeti, azt nem előttünk, hanem a bíróság előtt kell megcáfolnia *Pintyének*. Ha az rehabilitálni fogja őt, akkor mi is megadjuk neki az erkölcsi elégtételt.

— Párbajozó képviselők. A képviselőház folyosóján ma sokat beszéltek *Nosz Gyula*, a szépségszombati kerület képviselője és *Kullmann János* volt ellenjelöltje afférjáról. *Kullmann* volt a kerület képviselője azelőtt. A választás után hívei megtámadták a választást és a Kuria el is rendelte a vizsgálatot. A vizsgálat folyamán *Kullmann* sértőleg nyilatkozott *Nosz Gyuláról*, aki erre provokálta *Kullmann*t. Ez utóbbi elfogadta a kihívást, de az ügy tárgyalásánál oly körülmények merültek fel, melyek becsületbíráskodás alakítását tették szükségessé. A becsületügyi eljárás után ma folyt le a pisztoly-párbaj, 25 lépésről, egyszeri golyóváltással. — *Kullmann* pisztolya csütörtököt mondott, *Nosz* nem élt a lövés jogával. Ezzel az affér el van intézve.

— A tudományegyetem új rektora. A budapesti tudományegyetemen a napokban választottak rektort a jövő tanévre és pedig a sorra kerülő orvosi fakultás tanárai közül. Mint ismeretes, a szavazatok egyforma arányban osztottak meg *Ajtay K. Sándor* és *Hógyes Endre* között s így a végérvényes döntés joga *Wlassics Gyula* dr. vallás- és közoktatásügyi miniszteré lett. Mint fővárosi tudósítónk sürgönyzi, a miniszter ma küldte meg döntését, melyet két precedens alapján a rangban idősebb tanár javára hozott. Ennek értelmében *Ajtay K. Sándor* lesz a jövő tanévben a tudományegyetem rektora. *Ajtay*, ki a kolozsvári egyetemen működött azelőtt, most a törvényszéki orvostan rendes tanára.

— A Kecskeméthy-féle lopás áldozatai. A székesfőváros közigazgatási bizottságának fegyelmi választmánya pénteken délután 4 órakor tárgyalja a *Kecskeméthy-féle* lopással kapcsolatos fegyelmi ügyeket. Az ügyben *Pesti Ferencz* negyedik kerületi előjáró, *Hoffmann Sándor* adóispénztáros, *Szimely Ede* kerületi pénztáros és *Leipold Lajos* kerületi pénztári ellenőr szerepelnek.

— Bukott maturánsek zendülése. A károlyvárosi főgimnáziumban, mint egy sürgöny jelenti, ma fejezték be az érettségi vizsgálatot, melynek nagyon rossz eredménye volt. *Harmincöt* tanuló közül huszonegy elbukott. A bukkottak elkeseredésükben nagy demonstrációt rendeztek. Betörték a gimnáziumi épület ablakait, a falakat pedig tintával bemocskolták. Az igazgató szobájának különösen kijutott a tüntetésből. Az ablakán át valósággal elárasztották kövekkel.

— Gyilkos katona. *Károlyvárosban* ma szenzációs eset történt: az utcán halva találták *Tomics György* 96-ik ezredbeli szakaszvezetőt. Kiderült, hogy *Tomicsot* az ugyanazon ezredbeli *Spitzmüller* tizedes ütötte agyon, még pedig azért, mert szóváltás támadt közöttük, a miért a tizedes nem szalutált a szakaszvezető-

nek. *Spitzmüller* beismerő vallomást tett, melynek alapján letartóztatták.

— A Carta de Aur. Néhány nap előtt megemlékeztünk arról, hogy *Pacatianu V. János*nak nemzetiségi izgatást tartalmazó munkáját, a *Carta de Aur*-t több aradi román embernél lefoglalták. Most több fővárosi lap a *Budapesti Levelező* nyomatos híradása révén azt írja, hogy a *Carta de Aur* több példányát *Hamsea* Ágoston aradi arkimandritánál és az aradi püspökség udvarában házkutatás után lefoglalták. Ezzel szemben arról értesülünk, hogy az aradi rendőrség egy kiküldöttje szombaton délután megjelent *Hamsea* arkimandrita *Forray*-utcai lakásán, a hol azonban *Hamseától* a kérdésekre azt a felvilágosítást nyerte, hogy a *Carta de Aur* című könyv *nincs birtokában s arra nem is fizetett elő*; a rendőrsízt ezt tudomásul vette, és eltávozott. Házkutatásról szó se volt. Az aradi püspöki palota pedig *Goldis* püspök halála óta zárva van, tehát ott nem is kutathatták az izgató könyv egyes példányait.

— Gyilkosság Gyorokon. A gyoroki nagyvendéglő udvarán tegnap este 9 és 10 óra között féltékenységszindróma játszódott le, melynek áldozata, *Lengyel Anna* szakácsné holtan fekszik a gyoroki nagyvendéglő egyik kamrájában. *Ágoston Lajos* aradi kömvésségéd régebb idő óta vadházaságban élt *Lengyel Annával*, aki utóbb a gyoroki nagyvendéglőbe szakácsnénak állott be. *Ágoston* nemrég kiment Gyorokra s ott, valamint *Kuvin* községben házépítésekkel dolgozott. *Lengyel Anna* egy hónappal ezelőtt elhagyta *Ágostont* s ez tegnap este látogatta meg a szakácsnét. Azt mondja, hogy ki akart volna vele békülni, de észrevette, hogy a szakácsné más legénynek az udvarlását fogadta el s ez őt féltékenyvé tette. Tegnap este aztán emiatt szemrehányást tett *Lengyel Annának*, aki mentegetőzött helyett durcás választ adott. Ez annyira felingerelte *Ágostont*, hogy két rántott elő és aival a szakácsné vállába szúrta. *Lengyel Anna* a késszúrás folytán holtan rogyott össze. Érdekes, hogy a késszúrás nyomán alig jött vér. A boncolás lesz hivatalosan kideríteni a halál közvetlen okát. A gyoroki csendőrség azonnal letartóztatta a gyilkos kömvéssét s az esetről jelentést tett az aradi csendőrszárnyparancsnokságnak, valamint az aradi ügyészségnek is.

— A szabók fekete könyve. Az osztrák szabómesterek határozata, mely szerint fekete könyvet nyitnak a könnyelmű adósságeszínálók ellen, érvényre jutott. Abban a felhívásban, melyet a szabómesterek szövetsége kiadott, többek közt a következők is foglaltatnak: A hitelkérők névsorában nemcsak a könnyelmű adósságeszínálók nevét, lakását, állását és korát kell megjelölni, hanem pontos személyleírást is kell hozzá csatolni. Minden szabónak érdekében áll, hogy ilyen lajstromot készítsen s hogy pontosan leírja a hitelkérő testalkatát, nagyságát s testének terjedelmét. Ime, így válik a centiméterből *Bertillon-féle* antropometrikus számszám.

— Csábítás Transzváliba? Budapestről táviratozza tudósítónk: A fővárosban az a hír terjedt el, hogy az angol konzulátus munkásokat szerződött jó pénzért és kiküldi őket Transzváliba. Tegnap és ma ennek a hírek alapján száz és száz ember ostromolta meg az angol konzulátus épületét, úgy, hogy rendőröknek kellett szétkergetni a felültetett munkásokat. A hírt valószínűleg lelketlen kíváncsi ügy-nökök terjesztették, mert a konzulátus egyáltalán nem küld ki senkit Transzváliba.

— Bíró-választás Gyorokon. A gyoroki községében ma délelőtt tartották meg a bíróválasztást, mely azért vált szükségessé, mert a régi bíró valami szabálytalanság miatt elmozdították állásától. A községi képviselőtestület egyhangú felkiáltással *Aradi Gábort* választotta meg bíróvá.

— Merénylet a szerb udvarnál. A szerb udvar egyik elbocsátott lovásza, — így jelenti egy belgrádi távirat, — tegnap merényletet követett el Manulov udvari lovászmester ellen. Rálőtt és könnyebb sebet ejtett rajta. A merénylet után agyonlőtte magát. A lovász bosszút akart állni azért, amiért Manulov őt az udvari szolgálatból elbocsátotta.

— Kiházasítási jutalékok. Az aradi ízr. kiházasító egyesület f. hó 10-én tartott választmányi ülésén Kohn S. N. elnök elnöklése alatt három leánynak szavazott meg kiházasítási jutalékot és pedig kettőnek 400—400 koronát és egynek 200 koronát.

— A margittai forrongás. Nagyváradról sürgönyzik: A margittai kerületben készülődő választás miatt olyan nagy az izgatottság, hogy az alispán több század gyalogságot és lovasságot kért.

— Sajtóhiba. Lapunk mai számának vezércikke értelemzavaró sajtóhibával jelent meg: a negyedik sorban „igazgatósága” helyett „igazgatója” értendő.

— Elveszett a Kelemen-téren egy dupla fedelű aranyóra ezüst láncsal, a láncra egy delejtű is van. Kérik a becsületes megtalálót, hogy azt lapunk kiadói hivatalába juttassa, hol illő jutalomban fog részesülni.

— Akármilyen cipőre van szüksége, azt biztosan és legolcsóbban beszerezheti Porter Vilmos Nagy Aruházában a Szabadság-téren. Egyaránt kapni ott férfi, női és gyermek cipőt a legújabbakból a legfinomabbig, mindenféle bőrből és kivitelen. Erősen ajánljuk részére nagy rakta lástint és komót cipőben, továbbá finom francia zsevrő bőrből. Házhoz is a legnagyobb örömmel küld a cég dus cipő választékokat. Városi és megyei telefon 324. Irásbeli rendelések legnagyobb gyorsasággal és gonddal eszköztetnek.

— T. üzletfeleink szíves tudomására hozzuk, hogy Révész Nándor könyv- és papírkereskedő urat (Szabadság 20. szám. Telefon 265.sz.) képviselősséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny, kiadói hivatalát érdeklő megbízásokat.

A meggyilkolt aggastyán.

(Az esküdtszék ítélete.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 19.

Három napig tartó tárgyalás után ma szabott ítéletet az aradi esküdtszék Matyi György ágrisi szőlősgazda gyilkosaira. Az esküdtek mindkét vádlottat Sztán Tanásziét és Bulzán Juont egyformán bűnösnek mondták ki s a bíróság hat-hat évi fegyházbüntetésre ítélte őket.

A tárgyalás megkezdése után az esküdteknek felteendő kérdéseket állapította meg a bíróság. Meszlényi Antal dr. kir. ügyész indítványára a következő kérdéseket terjesztették az esküdtek elé:

„Bűnös-e Sztán Tanászie abban, hogy Matyi Györgyöt 1901. évi január 14-én, szándékosan, de szándékát előre meg nem fontolva, Bulzán Juonnal együttesen megfojtás által megölte?”

2. Bűnös-e Bulzán Juon abban, hogy Matyi Györgyöt 1901. évi január 14-én szándékosan, de szándékát előre meg nem fontolva, Bulzán Juonnal együttesen megfojtás által megölte?”

Ezután a perbeszédnek következtek.

Meszlényi Antal dr. kir. ügyész nagyszabású vádbeszédét a következőképen kezdte:

A bíróságok elé kerülő fontosabb, nagyobb szabású bűnügyek legtöbbje olyan, hogy mielőtt tárgyalásra megérnének, foglalkoztatják a közvéleményt, a hírlapokat; mindenki megalakítja magának véleményét, ez a vélemény átmeleg a köztudatba elannyira, hogy a bűnösök felett hozott ítélet rendszerint nem lep meg senkit: természetesen folyományként jelentkezik a bűnnek, melyet a bíróság hivatott megtorolni.

Altalános szabály ez, mely alól azonban a tárgyalás alatt állott bűnügyben kivételt statuált az emberi tévedés, egy orvos tévedése, egy orvos felületessége.

Vérbefagyottan találtatott meg 1901. január havában az ágrisi hegyen Matyi György ágrisi lakos; a tettesek ott hagyták áldozatukat a havon egy nap és egy éjszakán át s midőn másnap hozzátartozói a megdermedt hullát fedél alá vitték s lemosták vérző száját, véres kezeit s mikor elhívták az orvost az az orvos, bár a hulla a télvíz idején rendszerint járhatatlan helyen, gyanus körülmények között találtatott az orvos, bár a hullának bal közefején külsértési nyomot észlelt s ha alaposan megvizsgálja nyakán a két fül alsó részeit összekötő, háromujnyi vastagságban húzódo kékes-szederjes elszínesedést s a járomcsonton szintén külsértési nyomokat észlelt volna, amint ezt laikus tanuk észlelik — nem kutatott, nem fürkészett tovább, hanem a végtagok meredt állapotára alapította véleményét, azt, hogy Matyi György, a 70 éves agg nem külerőszak, hanem megfagyás folytán halálozott el.

A halott néma volt, nem törhette fel korporsója fedelét, hogy odakiáltsa az orvosnak tévedését, a hozzátartozóknak gyilkosai nevét. Elföldelték, megsiratták s — elfeledték. A közvélemény az orvos után indult: természetesnek találta, hogy egy 70 éves agg télvíz idején, térdigérő hóban, csikorgó hideg időben megfagy.

Matyi Györgye halálának valódi okául ma is a megfagyást tartanak, ha a tettesek egyikének furdaló lelkiismerete nem gyújt világot e bűnténybe.

Nem állna itt önök előtt e két vádlott, ha a lelkiismeret, melyet a bor ébresztett fel, nem tette volna beszédessé, fecsegővé az egyiket.

Megkönnyebültnek érzi magát az egyik vádlott, midőn a korcsmában annak, akiben bizott, elmondhatta, hogy megölték Matyi Györgyöt.

De a lelkiismeret szavába belevegyült a vad, szilaj, zabolázatlan természet elbizahodottsága is, mely nem tud, nem akar óvatossá lenni, hanem fenyegetőzve vágja arcába annak, ki ellene mond: „veled is úgy hánok el, mint Matyi Györggyel.”

Elmondja ezután az ügyész, hogy terjedt a gyanu a faluban, majd, hogy a házagos anyagot megvilágítsa, tárgyilagosan, kimerítően ismertette a bűnügy előzményeit, kimutatta vádlottak védekezésének tarthatatlanságát. Kiemelte, hogy habár perrendszerű, minden kétséget kizáró bizonyítékot már csak azért sem nyújthatott a vizsgálat, mert hónapok mulva exhumáltatott és boncoltatott sértett hullája, amikor az az előrement rothadás folytán a halál okának megállapítására nem volt alkalmas, vádlottaknak a csendőrség, majd a borosjenői járásbíró előtt tett beismerő vallomása, Trandafir Mojsza tanúnak azon vallomása, hogy vádlottak előtte bevallották, hogy ők fojtották meg sértettet s őt is fenyegették megöléssel, ha elárulná őket, alkalmas bizonyítékul szolgál, hogy vádlottak elítélésére. Kéri az esküdteket, hogy „ige-nel” feleljenek az általa feltett kérdésre.

Ezután a védők beszéde következett.

Deutsch Izso dr. mindenekelőtt a mellett érvelt, hogy a halál oka nincs bebizonyítva. Utalt az orvosok ellentétes véleményére és határozatlanságára. Hogy védené Sztán Tanászie megölte volna Matyit, az nem csak hogy beigazolva nincs, de arra a vádlottnak semmi oka sem volt. Bizonyította Trandafir cigánynak megbízhatatlan tanuskodását s kiemeli Sztán Pávelnek az esküdtszék előtt tett tanuvallomását. „A szemembe mondon Sztán Tanászie — szolt a tanu — nekem nem mondtad, hogy megölte Matyit s nem sirtál kétségbeesve a korcsmában”. A védelem abban kulminált, hogy a gyilkosságnak nem volt lélektani oka. Kiterjeszkedett a védő a csendőri vallatásra is. Végül védené felmentését kérte.

Radó Károly dr. védelme természetesen ugyanazon körülményekre terjeszkedett ki. Hatásos védőbeszéde végén Bulzán Juonnak felmentését kérte.

Meszlényi Antal dr. ügyesen replikázott mind a két védőbeszédre s erre az esküdtek visszavonultak.

Az esküdtek hosszas tanácskozás után a kérdésekre igen-nel válaszoltak, azaz mindkét vádlottat bűnösnek mondták ki.

A törvényszék a verdikt alapján, a 92-ik szakasz alkalmazásával a vádlottakat hat-hat évi fegyházra ítélte.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Gyujtogató az esküdtszék előtt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 19.

Röviddel azután, hogy az ágrisi gyilkosok ügyét ma délután befejezte az aradi esküdtszék, megalakult újra, hogy egy gyujtogatási ügyben hozzon ítéletet. Földes János bíró elnökölt, szavazóbírák voltak: Galla József és Köller János, jegyző Seress Barna. A vádat Szokolczay Lejos kir. alügyész, a védelmet Pop C. István dr. helyettese Fazekas Lajos ügyvédjelölt képviselte. Román tolmács volt Suci János dr.

Esküdteikül kisorsoltattak: Karácsonyi Antal, Haagy István, Strébarny János, Reinig A. Samu, Joanovits Antal, Macsik Janos, Jankó József, Herstein Mór, Brunner Béla, Farber I. Lajos, Geröcs Benjámin, Fischer János; továbbá Kmetykó Lajos, Schenk Samu pó esküdtek.

A vádlott Don Iszpravnik György (aaij Bika), aki a vád szerint gazdájának: Zsulán Gligornak két szalmakazlát felgyújtotta. Zsulán elbocsátotta szolgáját s ez öt nap mulva boszúból tüzet vetett a szénakazlakra, melyek elétek. Egyik hatvan, a másik száz korona értékű volt.

A vádlott, ki a csendőrök előtt bevallotta tettét, a tárgyaláson mindent tagad. Azt mondja, hogy félt a csendőröktől, kik le akarták szurni s azért vallott terhelőleg annak idején.

Kilenc tanu van, aki a vádlott bűnössége mellett bizonyít. Egyik tanu el is fogta a gyujtogatót, mikor tettének elkövetése után menekülni akart.

A tárgyalást holnap, pénteken folytatják s be is fejezik.

NAPIREND.

Június 20. Péntek. Róm. kath. naptár: Szilvér püspök. — Protestáns naptár: Szilvér püspök. — Görög-keleti naptár (június 7.): Teodot. — A nap kei 3 óra 47 perckor, nyugszik 7 óra 44 perckor. — A hold kei 7 óra 2 perckor, nyugszik 3 óra 28 perckor.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Hűvösebb, szeles, sok helyütt csapadék, később meleg.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Inségkilátás az Alföldön. Mig az ország csaknem minden vidékéről kedvező termésről érkezik jelentés, addig Hódmezővásárhelyről riadó hírek jönnek, amelyek egyenesen inséges állapotokat jövendölnek. Hódmezővásárhely határában a buzavetéseket teljesen elpusztította a törzsgomba, amely mint irtuk, már Aradmegye több vidékén is fellépett. A szár az első bűtyökig elrohadt s a vetés háromnegyed részben összedőlt már. A gazdák 29—30 holdas táblákat kénytelenek takarmányul levágnatni. A hatóság hivatalos bizottságot küldött ki Bereczki tanácsos vezetésével, hogy a pusztulást megvizsgálják. A bizottság hivatalos jelentésében nagyon szomorú tapasztalatokról számol be. A pusztulás minden képeletet meghalad. A lakosság nagyon lehangolt. A bizottság, hivatkozva az inségkilátásokra, adóelengedést sürget. A baj Hódmezővásárhely határából a szomszéd vármegyékre is terjedni kezd.

Az éj folyamán a Magyar Távirati Iroda a következő jelentést adta ki e tárgyban: Hódmezővásárhelyről alarmhíreket közölnek egyes lapok a buzavetés elpusztulásáról. A földművelési minisztériumhoz a hódmezővásárhelyi gazdasági tudósító jelentést küldött a föllépő buzabetegségről. Darányi Ignác földművelésügyi miniszter táviratilag intézkedett, hogy a beteg növényzet vizsgálat végett a rovarügyi állomás-hoz küldessék. A helyszínen megejtett vizsgálat eddig annyit derített ki, hogy a buzában nincs rovar, és a mennyiben azt az egyik másik fertőzött szár alapján megállapítani lehetett, azt ophiobolus gomba támadta meg, de nem oly mértékben, mint a hogy azt a lapok írják. A baj az, hogy a buza rosszul telelt, gyönges és a tavaszi hideg idő annyira ártott neki, hogy az ophiobolus könnyen megtámadhatta. A beteg növényzet göröcsővel való megvizsgálása folyamatban van.

Szeszüzet.

— Junius 19. —

Mai jegyzéseink: Készárú nagyban nyers szesz 115 korona, kicsinyben 117 korona; finomított szesz nagyban 118 korona, kicsinyben 120 korona hordó nélkül, per 100 liter %, beleértve 70 korona fogyasztási adót.
Szűrt moslék 12'80—13— korona mmásánként.

Budapesti ár- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, június 19.

Déltőzsde. Buzakinál mérsékelt, vételkedv tartózkodó. Szilárd irányzat mellett 10,000 métermázsza került forgalomba, 5—7 $\frac{1}{2}$ fillérig drágább áron. Egyéb gabonafélék kedvező. Időjárás hűvös.

Zárlat 12 órakor:

Buza júniusra	9.30—9.35
Buza októberre	7.98—8.—
Rozs októberre	6.59—6.60
Zab októberre	5.86—5.87
Tengeri júliusra	5.08—5.09
Tengeri augusztusra	5.15—5.16
Répe augusztusra	11.50—11.60

Zárlat 5 órakor:

Buza júniusra	7.93—7.94
Buza októberre	6.55—6.56
Rozs októberre	5.81—5.82
Zab októberre	5.05—5.06
Tengeri júliusra	5.13—5.14
Tengeri augusztusra	11.50—11.55

Zárlat 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	685.50
Magyar hitelrészvény	703.—
Leszámitolóbank részvény	435.50
Rima-Murányi vasmű részvény	518.50
Osztrák-magyar államvasúti részvény	705.25
Közüti vasút	609.25
Városi villamos vasút részvény	308.50

Foulard-selyem 60 krtól 3.65-ig méterenként blousok és ruháknak, valamint „Henneberg-selyem” fekete, fehér és színesben 60 krtól 14.65 krtól méterenként. Mindenki díj- és vámmentesen házhoz küldetik. Minta postafordultával. Schweicna dupla a postabér.

HENNEBERG G. selyemgyáros
(cs. és kir. udvari szállító) **Zürich.**

REGÉNY-CSARNOK.

Hipnózis.

— Angol regény. —

Irt: **Hardy I. D.**

(Polytatás.)

Másnap, a hajó kissé hánykolódott s mikor Ray fölment a fedélzetre, azt látta, hogy szép ismeretlenje együtt sétál karonfogva és élénk beszélgetésbe merülve azzal az urral, aki az elindulás napján minden teketória nélkül megszólította. Lehangoltan ment Ray a földélt egy másik részére s így járt fel s alá mint a vadállat a ketrechez. A fedélzet lassankint kiürült, mert a hajó hánykolódása mindig erősebb lett úgy, hogy csak kevesen bírták elviselni. Ray azt nézte, hogy mit csinál a hölgy; a kísértője éppen székhöz vezette s a lábait gondosan betakarta egy utazópléddel. Mikor Ray közeledett, az amerikai így szólt hozzá: — Hm. Ugy látszik, önnek nem árt a hajó ingása. Hanem Fitzfáltanné asszony ugyancsak megéri.

— Igazán, nagyon sajnálom, — felelt Ray aggódva, mikor észrevette, hogy milyen sápadt a szürkeruhás hölgy.

— Ah, nem nagy baj, — felelt a bágyadt mosolygással. — Csak a fejem fáj nagyon, azért inkább a fedélzeten maradok, mert lent a szalonban nagyon meleg van.

— Ha megengedi, Fitzfáltanné asszony ez ur társaságára fogom bizni s magam lemegyek a kajütbe — fejezte be nevetve.

— Menjen csak le, Hitchner ur — egyezett bele a hölgy barátságosan s az amerikai sietve eltűnt.

A beszélgetés folyamán, mely most Ray és az idegen hölgy között megindult, a fiatal ember alkalmat lelt arra, hogy felemlítse nevét a hölgy előtt, a nélkül, hogy ezzel valami mélyebb hatást ért volna el.

— Tudja-e asszonyom — szólt aztán mosolyogva — hogy csak most tudtam meg a nevét ettől a honfitársától.

— Igazán? — mondta Fitzallanné csendes gunnyal. — S ez a fontos körülmény nagyon boldoggá tette?

— Feltétlenül; mert szívesebben társalkodok olyan emberekkel, akiknek tudom a nevét — felelt Ray meghajolva.

— Valóban? Nos akkor csodálom, hogy eddig egyáltalán társalgott velem, Percival ur!

— Nincsen szabály kivétel nélkül, felelt Ray nevetve. Aztán kérdően tette hozzá: — On is Londonba megy, asszonyom?

— Igen a férjem ott vár rám. On feleséges ember, Percival ur?

— Nem asszonyom: ez ideig még magamban jártam az élet göröngyös útjait.

Most sir George is megjelent a földélt: karonfogva vezette lady Mayt s gondosan leültetve a Fitzallanné helye mellett levő üres székre, betakargatta plédjével, a mint ez nagyon hálásan köszönt meg.

— Nos milyen gyorsan halad a hajó? — kérdezte azután lady May. — On tudja sir George, hogy a kérdés engem is érdekel, mert részese vagyok annak a fogadásnak, a mit tegnap a nagybátyám ajánlott.

En is benne vagyok a fogadásban! — szólt Ray élénken s ezzel a két ur sietve eltávozott, hogy tudakozódjék.

Mikor körülbelül félóra múlva visszatértek a hölgyekhez, ezeket élénk beszélgetésbe merülve találták. Ray nevetve mondá, hogy elvesztette a fogadást, ami Fitzallanné arra a megjegyzésre készítette hogy Percival vagy gazdag vagy könnyelmű.

— Attól félek, hogy inkább ez utóbbi tulajdonságra tarthatok igényt, — felelt Ray s ezzel körülbelül fején találta a szegyet.

A pénz nagyon is könnyen szórta s ezt sir George több ízben a szemére hányta. Carlton ugyanannyi fontot adhatott volna ki, ahány shilling elkölteni valója volt Percivalnak, de gyűlölte a pazarlást s ha valami nézeteltérés támadt a két jóbarát közt, annak ez a kérdés volt az szülőke.

Midőn később a reggelire hívó harangszó megcsendült, lady May karonfogva ment le Fitzallannéval az ebédlőbe s ez időtől fogva a két asszonyt csaknem mindig együtt lehetett látni.

Mivel Rockslyék ősnemesi családból származtak, bizonyos kivételes helyzetük volt a csaknem tisztán amerikaiakból álló utazó társaságban, mert senki bensőbb tisztelettel nem viseltetik a nemesi címek s rendjelek iránt, mint a nagy köztársaság gyermekei. Ezért az utasok közül sokan irigyelték Fitzallannét, hogy ily hamarosan belekerült abba az előkelő társaságba.

Fitzallanné senki és semmi; az Isten tudja, hogy mit találunk rajta Rockslyék. Bizonyosan úgy fűködött be közéjük, — mondogatták a szép asszony honfitársai, Fitzallanné azonban nem is gondolt arra, hogy Rockslyékkel való együttlétét kitüntetésnek tekintik. Ő maga ellentétben honfitársaival éppen nem érzett semmi tiszteletet O-Anglia nemesi címei és méltóságai iránt.

Egy este lady May és Fitzallanné a szalonban zenével és énekkel szórakoztak; először pár négykezes darabot játszottak zongorán, azután lady May édes, bár meglehetősen gyenge szoprán hangján egy bájos oiasz hajós dalt énekelt. Rockslyék s a hölgyek bizalmasabb ismerősei akik-közé természetesen sir George és Ray is tartoztak a zongora körül álltak, mögöttük pedig nagy kör képződött a szalonban összesereglet hallgatóságából. Ekkor Fitzallanné ült a zongorához s mikor énekezni kezdett, már az első hangra mintha villamos ütés járt volna át a jelenlevőket. Pompás jól iskolázott althangon énekelt Tosti „Bucu”-ját s egy kesergő dalt is elénekelt orfeuszról, sok szem könnybe lábadt. A hangja csak úgy zokogott keserű könnyek zenéje hangzott ki Gluck remek dalából s megragadta mindenkinek a szívét.

E nap óta nem mult el este, hogy Fitzallanné és lady Rivers Maynak ne kellett volna elénekelnie pár dalt; az óceánjáró gőzösök fedélzetén a szép énekhang olyan kincs, melyet mindenki érdeme szerint méltányol és hálásan hallgat.

Percival Ray sokszor rajtakapta magát, hogy azon gondolkodott milyen ember lehet Fitzallanné férje. Ha csak félig meddig is ne-

jéhez méltó volt, akkor véleménye szerint valószínűs gyémántnak kellett lennie a férfiak között. Sajátságos! Valami megmagyarázhatatlan érzés tiltakozott ez ellen a feltevés ellen Ray lelkében. Ilyenkor szidta, ostobának nevezte magát s azt kérdezte, hogy nincs-e a világon ezer meg ezer szép asszony aki nagyon közpszerű férjhez van láncolva? És végre is mi köze van neki Fitzallannához? Futólagos utazási ismeretségben voltak s szívesen társalogtak egymással, ez volt minden! Ha a Nápoly városa megérkezik Liverpoolba, az utasok búcsút vesznek egymástól, minden valószínűség szerint örökre s a közös tengeri út emléke el fog tűnni, mint valami szép álom.

(Folytatása következik.)

Nyári színház.

Pénteken, 1902. évi június hó 20-án:

IVÁNYF JENŐ mint vendég:

Gringoire.

Vigjáték 1 felvonásban. Irt: Bauville Tódor. Fordította: E. D.

SZEMÉLYEK:

XI. Lajos	Csiky László.	Le Daim	Martházi M.
Gringoire	Iványf Jenő.	Luiza	Szabó Irma.
Fourinez	Németh J.	Nicole	Daróczi Ilka.

EZT KÖVETI:

Tartuffe.

Vigjáték 5 felvonásban. Irt: Moliere. Fordította: Kazinczy.

SZEMÉLYEK:

Pernelle	Csigaházi E.	Kleapt	Győre Alajos.
Orgon	Csiky László.	Tartuffe	Iványf Jenő.
Elvira, neje	Gazdi A.	Dorina	Szabó Irma.
Damis, fia	Gózon Béla.	Loyal ur	Sarkadi A.
Mariana	Borosyán S.	Rendőrbiztos	Németh J.
Valér	Ternyei L.	Flipóra	Fekete A.

Kezdete este 8 órakor.

NYILTTÉR.*

BORHOZ LEGJOBB!!

KITUNO ASZTALIVIZ

és

1895

NYÁLKAOLDÓ GYÓGYITAL.

LEGSZEBB FOGAK!

DENTOLIN

fogpasztánk által érhetők el.

Egyszeri használat mindenkét meggyőző

Egy tégly ár	1 korona.
Egy darab ár	60 fillér.
Egy tubus ár	50 fillér.

5% a magyar tanítónők „Otthona” javára.

VOJTEK és WEISZ

drogueria és parfumeria nagykereskedése

ARADON.

Magy. kir. államv. üzletv. Szegeden.

14341—1902. III. sz.

Pályázati hirdetmény.

A Szeged és Szeged r. p. udvar állomáson megüresedő u. vendéglő bérletére zennel nyilvános pályázat hirdettetik. A bérlet fenti vendéglőre nézve 1902. évi december hó 1-ével veszi kezdetét és tart ezen időponttól számított három éven át, vagyis 1905. évi november 30-ig. Bérletnek a következő helyiségek bocsátatnak rendelkezésére:

Szeged állomás új felvételi épületében I—II. oszt. étterem, két külön étterem helyiség, két szoba, hálófülke, cselédszoba, főző konyha, mosó konyha, 3 tálaló helyiség, 2 edény kamra, továbbá 2 előtér, pincze, padlás, fűskamra, árnyékszék. Használatra átadatik a III. oszt. váró- és étterem és a peron egy része.

Szeged rendező p. udvaron: 2 szoba, konyha, padlás, kamra, pincze. Használatra átengedtetik a II. oszt. ét- és váróterem, III. oszt. ét- és váróterem.

Az egy koronás bélyeggel ellátott és „Ajánlat a magy. kir. államvasutak fönt kiirt Szeged és Szeged r. p. udvar állomása pályaudvarán levő vendéglő üzletre” felirattal ellátott, lepecsételt borítékba zárt, nemkülönben kellő okmányokkal felszerelt ajánlatok 1902. évi július hó 3-án déli 12 óráig az alulírt üzletvezetőség általános osztálya főnöknél (üzletvezetőségi palota, I-ső emelet 21. sz. ajtó) vagy személyesen, vagy kir. posta útján benyújtandók.

Bánatpénz fejében a bérletre 800, azaz nyolczszáz korona készpénzben, vagy állami letételre alkalmas értékpapirokban, a szegedi üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál 1902. évi júliushó 2-án déli 12 óráig vagy személyesen, vagy kir. posta útján beküldendő.

Megjegyeztetik, hogy a szegedi vendéglő III. osztályu váró- és étterem fűtése és világításának felét a m. k. államvasutak viselik.

Az értékpapírok a budapesti, vagy bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett, 14 napnál nem régiebb, a napi értéket meg nem haladó napi árfolyam csak 90%-os szerinti értékben számíttatnak. Készpénzben letett összeg után kamat nem fizetetik. Az ajánlatban a letétel megtörténte megemlítendő ugyan, de a letételről nyert elismervény nem csatolandó.

A vendéglő bérletére vonatkozó feltételek a nevezett üzletvezetőség forgalmi és kereskedelmi osztályban (I. emelet 12. sz.) a hivatalos órák tartama alatt megtekinthetők, miért is az ajánlattevőkről feltételeztetik, hogy a feltételeket ismerik s azokat magukra nézve egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

A fentebbi feltételtől eltérő, vagy a kitűzött határidőn túl beérkezett ajánlatok, továbbá olyan ajánlatok, melyek táviratilag tételnek s végül olyanok, melyekre nézve az előirt bánatpénz le nem tételtett figyelembe vétetni nem fognak.

Az ajánlatok között a választás szabadon, a bérösszegre való tekintet nélkül történik.

Szeged, 1902. évi május hóban.

Az üzletvezetőség.

(Utánnnyomás nem díjaztatik.)

6661—1902.

Makó város polgármesteri hivatalától.

Hirdetmény.

Makó városánál lemondás folytán megüresedett, s 1000 koronával díjazott állatorvosi állásra pályázni kívánók felhívának, hogy oklevéllel és két évi gyakorlatot igazoló bizonyítvánnyal felszerelt kérvényeiket a választást megelőző nap, azaz f. évi július hó 10. napján d. u. 6 óráig Makó város polgármesteri hivatalánál mutassák be.

A megválasztandó orvos magángyakorlat folytatására joggal bír.

Makón, 1902. évi június hó 16-án.

Szél,

polgármester.

1098

A magy. kir. államv. budapest-jobbparti üzletvezetősége.

15911—1902. szám.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak India állomásán levő pályavendéglő bérletére kötött szerződés 1902. évi október hó 31-én lejárván, ezen üzletnek 1902. évi nov. 1-től számított három évi időtartamra, azaz 1905. évi október hó 31-ig leendő bérbeadása iránt ezennel nyilvános ajánlati tárgyalást hirdetünk.

Az 1 koronás bélyeggel és következő felirattal: „Ajánlat a m. kir. államvasutak India állomásán levő vendéglő üzletnek bérbevétele, a 15911—902. számhoz” ellátott, borítékba zárt, és lepecsételt, nemkülönben a szükséges okmányokkal (erkölcsi bizonyítvány, vendéglői ipar engedély) felszerelt ajánlatok 1902. évi június hó 21-ének déli 12 órájáig a m. kir. államvasutak Budapest jobbpárti üzletvezetősége titkári hivatalához (Budapest külső kerepesi-ut 8. házcsop.) posta útján tértivevény mellett nyújtandók be. Bánatpénz fejében pedig 400 azaz négyszáz korona készpénzben, vagy állami letételre alkalmas értékpapirban, nevezett üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál 1902. évi június 20-ának déli 12 órájáig leteendő.

Az értékpapírok a budapesti illetőleg bécsi tőzsdén legutóbb

jegyzett 14 napnál nem régiebb, árfolyam szerinti értékben, de legfeljebb csak névértékben fognak számíttatni.

Szóban levő vendéglő bérletére vonatkozó feltételek alulírt üzletvezetőség forgalmi osztályában (Budapest külső kerepesi-ut 8. házcsop. I. emelet 33. ajtó) vagy a budapest jobbpárti (keleti pályaudvar) győri és szabadkai forgalmi főnökségnél a hivatalos órák alatt megtekinthetők, miért is feltételeztetik, hogy a pályázók a feltételeket ismerik s azokat magukra nézve kötelezőknek elfogadják.

A feltételektől eltérő, vagy a kitűzött határidőn túl beérkezett ajánlatok nem fognak figyelembe vétetni.

A m. kir. államvasutak fenn tartják maguknak a jogot, hogy az ajánlattevők közül, tekintet nélkül a felajánlott bérre, szabadon választhassanak.

Tájékoztatásul megjegyezzük, hogy a vendéglős lakásul szolgáló két szoba, konyha és mellékhelyiségeket, valamint az I—II. oszt. éttermet bérlo saját költségén tartozik fűteni és világítani; a III-ad oszt. ét- és váróterem fűtése és világítása pedig fele részben a vasut intézet, felerészben pedig bérlo által fog eszközölni.

Budapest, 1902. május hó 1-én.

Az üzletvezetőség.

(Utánnnyomás nem díjaztatik.)

3474—1902. sz.

Világosi járás főszolgabírájától.

Pályázati hirdetmény.

Aradmegye világosi járásban, kebeleztet Világos községben a községi orvosi állás elhalálozás folytán megüresedvén, annak betöltésére pályázatot nyitok.

Ezen községi orvosi állás javadalmazása következő:

1. 1000 korona készpénz fizetés egy évre,
2. látogatási díj nappal 40 fillér, éjjel 60 fillér, halott kémelés 40 fillér. Köteles az illető orvos a községi szegényeket ingyen kezelni.

Megjegyeztetik, hogy Világos 6600 lakossal bír, járás székhelye s gyógytára van.

Felhívom ennél fogva mindazon orvostudor urakat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1876. évi XIV. t.-cz. 48. §. előirt minősítettségüket igazoló, valamint eddigi működésüket tanúsító okmányokkal felszerelt kérvényeiket hozzám a választást megelőző nap déli 12 órájáig nyújtsák be, megjegyeztetik, hogy a megválasztandó orvostól 2 évi gyakorlat s román nyelv ismerete követeltetik.

Választási határnapul 1902. évi június hó 28-ik napjának d. u. 3 óráját Világos község házában ezennel kitűzöm.

A megválasztandó orvos állását azonnal köteles elfoglalni.

Világos, 1902. évi június hó 15-én.

1090

Páris Gábor,

főszolgabíró.

Kölcsey - egyesület
Aradon

Magy. kir. államv. budapest-jobbparti üzletvezetősége.

17497—1902. sz.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak budapest-gödöllői, budapest ferenczvárosi, batvani, valamint esztergomi osztálymérnökségeinek területén lévő, pöcze és szemétdödrök tisztítására nyilvános versenytárgyalást hirdetünk.

Pályázókat a költség-számítás-sal-felszerelt jogérvényes és bélyeggel ellátott ajánlatok folyó évi július hó 1-én déli 12 óráig a m. kir. államvasutak budapest-jobbparti üzletvezetőség titkárságánál leendő benyújtására felhívjuk.

Bánatpénz fejében legkésőbb folyó évi június hó 30-ikán déli 12 óráig 800 korona készpénzben vagy állami letételre alkalmas értékpapírokban gyűjtőpénztárunknál lefizetendő.

Készpénz után kamat nem követelhető, az értékpapírok a budapesti tőzsdén legutóbbi, de 14 napnál nem régiebb árfolyama szerint, és a névértéket meg nem haladó értékben fogadtatnak el. Takarékpénztári könyvek bánatpénzül nem tehetők le.

Posta útján beküldendő ajánlatok és bánatpénzek térítvény mellett adandók fel.

A bánatpénz lefizetéséről szóló letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó.

Szóban forgó munkára csakis magyar állampolgárok pályázhatnak. Az ajánlatok között a szabad választási jogot magunknak tartjuk fenn.

Az ajánlat benyújtásához, valamint a munkák létesítéséhez kötött feltételeinket alább közöljük: Az előforduló munkák általánjár mellett fognak kiadatni.

Az általán árak az ajánlatban tisztán és olvashatóan számokkal, valamint betűkkel is kiirandók.

Az ajánlati árak vagy az egyes osztálymérnökségek területén levő pöczegödrök tisztítására, valamint az összesre kiteendő. Fenn tartjuk magunknak a jogot, hogy az egyes osztálymérnökségeknél előforduló munkákat külön-külön is kiadjuk.

Javitott vagy vakarások nyomát viselő ajánlatok nem fognak figyelembe vétetni.

A szerződés a budapest-gödöllői, batvani, valamint esztergomi oszt. mérnökségek vonalaira három évre, vagyis 1902. évi november hó 1-étől 1905. évi október hó 31-ig kötöttetik, míg a budapest-ferenczvárosi osztálymérnökség területére nézve a szerződés 1903. évi január 1-től lép életbe ugyancsak a fenn kitüntetett időtartamra.

A teljesítendő munkára vonatkozó bővebbi adatok, valamint az ajánlati minta, pályázati feltételek, az ajánlati költség-számítás alulírt üzletvezetőség pályafenntartási és építési osztályában (Külső Kerepesi-ut szemben a keleti pályaudvar érkezési oldalával) naponta a hivatalos órák alatt megszereshetők.

Budapest, 1902. május hóban.

A magy. kir. államv. jobbpárti üzletvezetősége.

(Utánnnyomás nem díjaztatik.)

Társalkodónőnek

Előfizet egy jó nevelésű leány.
Czím a kiadóhivatalban.

TELEFON 433

Legnagyobb választék

arany, ezüst és ékszer-
tárgyakban.

Alkalmi vételek és eladások.

DEUTSCH IZIDOR

órás és ékszerész 42

ARAD, TEMPLOM-UTCZA

Minorita-palota.

Zálogcédulák,

arany és ezüstművek készpénz
fizetés mellett a legmagasabb
árban megvételnek, vagy be-
cseréltetnek.

Érdekes és hasznos párbeszéd.

Imre: Nem ismerlek rád Lajos,
olyan jó színen vagy. És mily jó
kiöltözködtél. Talán a főnyereményt
csináltad?

Lajos: Ne beszélj bolondot; tu-
dod, hogy szegény ember számát
nem teszik a szerencsekerékbe, te-
hát ki sem húzzák. De találtam
más valamit, mi kirántott a bajból.
Vége a nélkülözésnek, az asszony-
nak és a gyerekeknek is meg van
mindene, a mi kell.

Imre: Igaz, hallottam a szom-
szédasszonytól, hogy az „Aradi
Reggeli Lap” és „Aradi Estilap”
árusításával foglalkozol. Hát csak
ugyan annyit hajt az.

Lajos: Hajt bizony nagyon szé-
pen. Eleinte nehezen ment, de
most nagyszerűen boldogulok. Öt-
ven újsággal kezdtem és most már
háromszázat árulok az „Aradi Reg-
geli Lap” és háromszázat az „Aradi
Estilap”-ból. Harminczöt krajczárt
kapok száz darab után, tehát hat-
száz után két forint tíz krajczárt.
De reményem, hogy ezt a kereset-
tet is megdupládom. Egy krajczárt
nagyon szívesen adnak egy jó új-
ságért, mely ugyancsak a legfris-
sebb híreket hozza és olyan szép
tisztá betűkkel van nyomtatva. Sze-
gény ember meglepődik ezzel a
két újsággal, nem tarthatja végre
mindenki az „Aradi Közlöny”-t,
mert az havonként egy forintba
kerül.

Imre: Megállj csak, mondd
őszintén: kell oda még ember?
Bejuthatnék én is árusítónak? Ilyen
jó kereset rám is férne.

Lajos: Akkor csak siessél ba-
rátnom, mert egyrészt még csak
három vagy négy arra való embert
alkalmaznak, nehogy egyik árusító
a másiknak konkurencziát csinál-
jon — másrészt pedig idejében kell
lefoglalni a vevőket. Gyorsan sies-
sél, hogy meg ne előzzenek. Sze-
mesé a világ. A címet mindenki
tudja: Nyomdarszövetársaság, a
csanádi palotában.

8924—1902. kh.

Hirdetmény.

A Marosban a fürdőkön ki-
vüli fürdés tilos. A szülők és
iparosok gyermekeiket, illetve
tanonczaikat ettől óvják, mert
ellenesetben az 1879. XL. t. cz.
alapján büntettetni fognak.

Arad, 1902. évi június hó 7.

1097 Kapitányi hivatal.

A haj eredeti színét

visszanyerjük a Hajós-féle

Hajregenerator

használatával. Rövid idő alatt visszaadja az ősz hajnak eredeti szí-
nét, ifjúkori szépségét és ennek visszatérése után az elért eredmény
állandóan megmarad. A fehéreneműt és fejbőrt nem piszkítja.

Egy üveg ára 60 krajczár.

Hófehér fogakat egyedül a Hajós-féle

Venus Antiseptikus fogpép

használatával nyerhetünk, egy tegely ára 60 krajczár. (Az üres fogpép-
tegely 10 kr.-ba visszavásároltatik.)

Valódi angol celluloidba foglalt

Antiseptikus fogkefe

2 évi jótállással ára 90 kr.

Fenti szerek egyedül kaphatók:

Hajós Árpád

gyógyszertárában

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

Permetező

3 évi jótállással

(ingyen javítás)

Hőnig Frigyes

harangöntőnél

Rákóczi-utca 28. sz.

Ugyanott

tüzi fecskendők,
borszivattyúk,
kutak és gummi tömlők

gyári áron.

Javítások elfogadtatnak.

86963—1902. sz. hoz.

Hirdetmény.

Ezennel közzé tétetik, hogy
a vasúti kocsikban és az állomási
helyiségekben elhagyott tárgyak,
u. m. bőröndök, táskák, kalapok,
ruha- és fehérneműek, botok, nap-
ernyők és esernyők stb. az alább
felsorolt állomásokon árverés alkal-
mával azonnali készpénz fizetés
mellett el fognak adni:

állomáson	1. évi június hó
Miskolcz	28-án d. u. 2 óra
Kolozsvár	24-én d. u. 2 óra
Bpest ny. áll.	28-án d. e. 9 óra

Budapest, 1902. május hóban.

Az igazgatóság.

(Utánnymás nem díjaztatik.)

Nagy raktár
elsőrendű portland-czement
és vízhatlan mészből.

Az ujvidéki kova malomkövek egyedüli elárúsítása.**Malom-berendezések és azokhoz szükséges eszközök és anyagok:**

Sárospataki és franczia malomkövek, valódi svájci malomkö és lesítő szerszámok, franczia
köszörűkövek, kül- és belföldi gépszijak, hengerek, lisztselyem szövetek, felvonó hevede-
rek, serlegek, serleg-csavarok, fa-szija korongok, kötél korongok, legjobb minőségű kenőanya-
gok, zsák-taligák, ólom-zárok stb.

Szusz gyárak részére: Különböző jó minőségű gép és henger olajok, sűrítő anyagok,
asbest-lemezek, asbest zsinórok, Burgmann féle tömítések, olajbelek, Hungaria-frictions zsinórok,
kautsuk-árak, kender tömítések, feszítő, ellenőrző csapok, vizállást mutató készletek, sárga
és vörös rézesövek, kovacsolt vascsövek és összekötő részei, gőzhenger kenő-szelenczék,
Staufer-féle kenő-szelenczék, önműködő kenő-szelenczék sárga rézből.

Csépítőgépek és locomobil javításához szükségeltető csavarok, dobsin-csavarok, locomobil
forresövek, csőszűrő gép-k, sodrony és sörte csőkefék, csavar metszők, csavar-kulcsok, réteg-fém,
reszelők, szerszám acél, csépítőgép rosta-lemezek, tápszivattyú kautsuk csövek, emelő-gépek stb.

Gazdaságok részére: gazdasági, raktármérlegek, gabona zsákok, legjobb minőségű csép-
lőgép, locomobil, kazal, székér-takaró ponyvák, gép olajok, gépszir, kocsikenőcs, petroleum,
carbolineum fedőlemez és szegek, kerti és tüzi fecskendők, kender tömlők, cukorrépa-
művelő eszközök stb.

Szőlőszet részére: borsajtók, bor-szivattyúk, prima minőségű kautsuk-tömlők, perme-
tezők és alkatrészei, kékkő kénpor fuvo stb. — Legjobb minőségekben és a legjutányosabb
árakon kaphatók.

Magyar Ferencz

gép-, szerszám- és műszaki kellékek üzletében

Aradon, Zrinyi-utca 6. szám. — Megyei és városi telefon 30 szám.

Arad, nyomda részvenytársaság könyvnyomdája